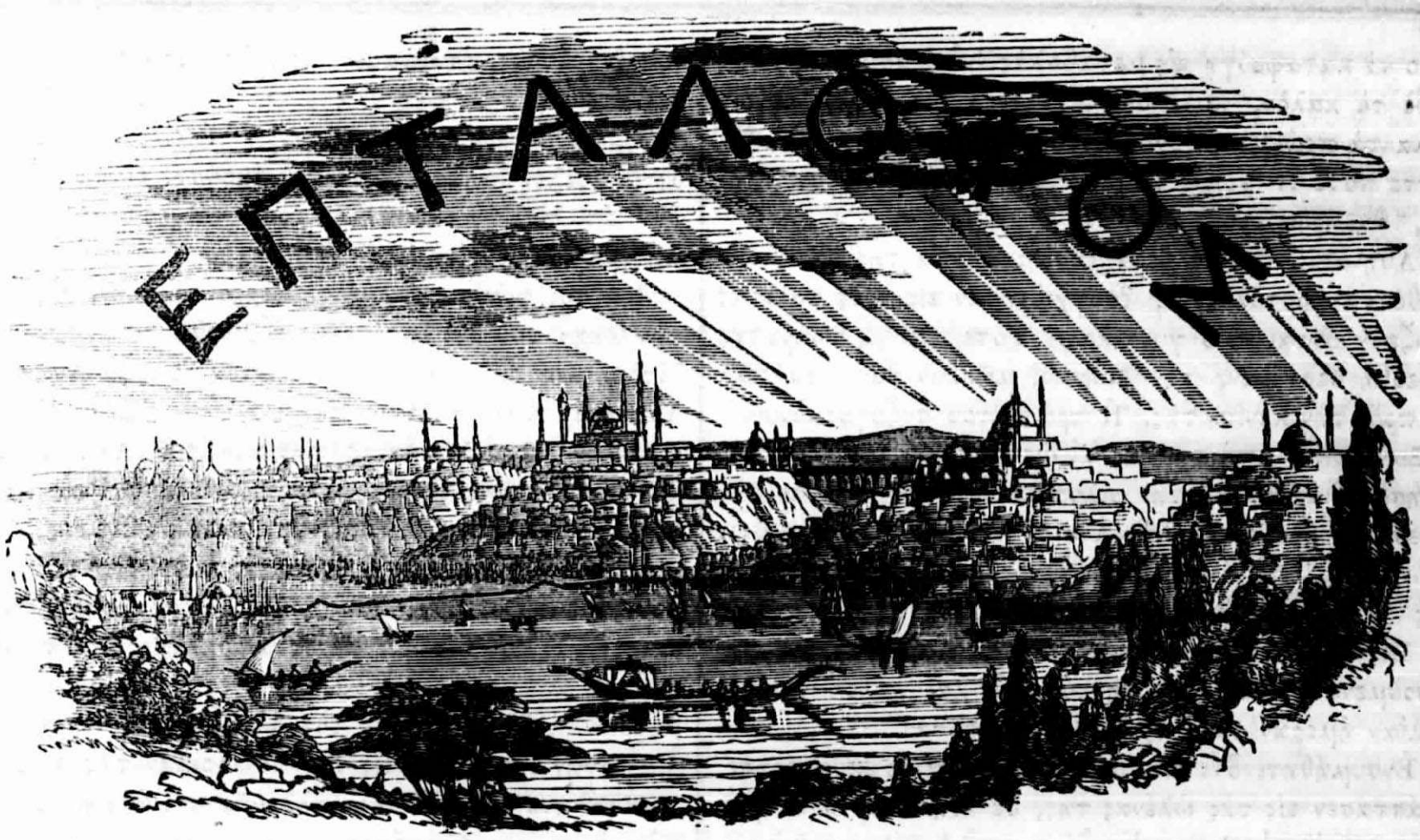

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1864. ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 45.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΜΔ΄.)

Ὑπῆρξαν ἐνθουσιασταί τινες, καταντήσαντες εἰς μυστικισμὸν ἐκ τοῦ ἄκρου πρὸς τὸν μέγαν ἄνδρα τῆς ἀρχαιότητος θαυμασμοῦ των. Ὑπεμνημάτισαν παραδόξως τὸ Δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους· πλὴν τὸ Δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους ἀπεῖχε πολὺ τῶν ἰδιοτήτων, τὰς ὁποίας οὗτοι ἀπέδοσαν εἰς αὐτό. Δὲν τῷ ἀπεκάλυπτεν ἀπόλυτα καὶ ὑπερβαίνοντα τὸν ἀληθῆ ὅρον τοῦ ὀρθοῦ νοῦ, τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, πέραν τοῦ ὁποίου τὸ λογικὸν παραλογεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐβοήθει εἰς τὰς κοινωνικάς του πράξεις, διευθετουμένας ἄριστα ἀπὸ τὴν φρόνησιν. Ἦτο εἶδος προαισθήσεως τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν, ὅσαι προκύπτουσιν ἐξ ἀλογίας, ἢ ἀλληγορία, τὴν ὁποίαν μετήρχετο διὰ νὰ ἐξηγῇ τὴν προφύλαξιν, ἥτις ἐπινεύεται ἀπό τινα πρόβλεψιν μυστικήν. Τέλος πάντων ἦτο, μοὶ φαίνεται, γνῶσις συμπυκνωθεῖσα ἀπὸ βαθεῖαν τῶν πραγμάτων πεῖραν. (1)

Προθέμενος τὸν μέγαν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσῃ ἀγαθοὺς πολίτας τοὺς Ἀθηναίους, προησθάνθη βέβαια καὶ τοὺς ὁποίους ἔμελλε νὰ διατρέξῃ κινδύνους, καὶ τὸν θάνατόν του ἴσως αὐτὸν, διότι εἶχε νὰ παλαίσῃ μὲ ἰσχυροὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσύμφερεν ἡ διατήρησις τῶν προλήψεων, τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ἐγκλήματος. Ἀλλὰ τί ἴσχυε νὰ ἐμβάλῃ εἰς δειλίαν τὸν ἐναποταμιεύσαντα τὰς ἐλπίδας του πέραν τῆς γῆς ταύτης; τὸν θεωροῦντα τὴν μὲν παροῦσαν ζωὴν ὡς ὀχληρὰν ὕπαρξιν, τὸν δὲ κόσμον ὡς τόπον φυλακισμοῦ, τόπον ἐξορίας καὶ ἀπέχοντα τῆς ἀληθοῦς πατρίδος του;

Ὅταν ἡ διαφθορὰ εἰσεχώρησεν εἰς ὅλους τοὺς ἐν ἀρχαῖς, καὶ ὁ σοφὸς Ἀθηναῖος, μολονότι παρετήρει τὸ κινδυνῶδες τῶν πολιτικῶν θέσεων εἰς φιλοδίκαιον ἄνδρα, ἠναγκάσθη μόλον τοῦτο νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὁμοφύλων του καὶ νὰ λάβῃ, εἰ καὶ παρηκμακὼς, μέρος εἰς τὰ πράγματα, ὅπου διέπρεψε μὲ τὴν συνήθη του αὐστηρότητα ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, ἤλεγχεν ἀφόβως τὸ αὐθαίρετον καὶ τὰς καταχρήσεις τῶν τυράννων, δὲν ἐδειλίαζεν ἕνεκα τῆς ἰσχύος των, καὶ, ὅταν παρεκινήθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν καταδίκην ἀθώων, εἶπεν ὅτι νὰ γράψῃ δὲν ἤξευρεν.

Ὀλιγώτερον ἀξιοθαύμαστος ὑπῆρξεν εἰς τὸν ἰδιωτικόν του βίον; Μέτριος καὶ ἐγκρατής, οὔτε ἀπὸ τὸ θερινὸν κυνόκαυμα, οὔτε ἀπὸ τὸ βαρὺ τοῦ χειμῶνος ψῦχος ἠναγ-

(1) Ἀφοῦ πνεύματά τινα ἐνησχολήθησαν εἰς τὰ φαινόμενα τῆς ὑπνοβασίας, καὶ ὁ Μέσμερ κατέπληξε τὸν κόσμον διὰ τῆς νέας ἐπιστήμης τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ, διάφοροι ὀπαδοὶ τοῦ συστήματος τούτου ἤλπισαν νὰ ἀνακαλύψωσι καὶ εἰς τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους ἐπίσημον παράδειγμα τῆς παραδόξου ἰδιότητος τοῦ προφητεύειν τὰ μέλλοντα, ἐμφανιζομένης εἰς τοὺς ὑπνοβάτας. Μόλον τοῦτο ἀδύνατον εἶνε νὰ στηριχθῇ τις ἐπὶ τοιούτου παραλληλισμοῦ· ἐπειδὴ λέγουν ὅτι τὸ προορατικὸν ἐμφανίζεται μόνον εἰς κρίσιμον τοῦ σώματος κατάστασιν, καὶ ἔχει συμπτώματα ἐξωτερικὰ, ὡς τὸν ὕπνον, φανερόνοντα τὴν ἀσθένειαν. Ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν μᾶς βεβαιοῖ ὅτι ὁ Σωκράτης δαιμονιζόμενος ὑπέκυπτεν εἰς ἐκτάκτους παρομοίας κρίσεις. Ὁ Πλούταρχος, ὅστις ἰδιαιτέρως ἐπραγματεύθη τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους, δὲν ἀναφέρει οὐδὲν σύμπτωμα μεταβολῆς τοῦ διοργανισμοῦ, ἐνῷ βίος ἄλλος ἀπὸ τὸν τοῦ Σωκράτους δὲν ὑπῆρξε δημοσιώτερος. Ὁ Ἀββᾶς Σαλιέρος εἰς τὰ ὑπομνήματα τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐγγράφων, ὡς καὶ ὁ βαθύνους κριτικὸς Τιεδεμάννος, στοχάζονται ὅτι τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους δὲν ἦτο ἄλλο παρὰ φυσική τις ἀγχίνοια, ἢ ἔνστικτός τις πρόνοια, ἀλλ' οὐχὶ ἔξοχος σοφία, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ γραμματικῶς ἡ λέξις, δι' ἧς ἐσήμαινε τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὁ Σωκράτης.

κάζετο νὰ καταφεύγῃ εἰς μεταβολὰς ἐνδυμασιῶν. Πράττων δὲ τὸ καλὸν, ποτὲ δὲν ἐξηρκεῖτο εἰς αὐτὸ, λέγων ὅτι ὅλα τὰ πράγματα ἔχουσι τὸ καλήτερόν των, καὶ δὲν ἔπραττε ποτέ τι χωρὶς νὰ δύναται νὰ δώσῃ λόγον περὶ αὐτοῦ, ἂν ἠρωτᾶτο.

Οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ θεραπεύσωσι τὸν ἐκ τῆς πανώλους προελθόντα βροτολοιγὸν, ἐσυγχώρησαν εἰς τοὺς πολίτας νὰ συζεύγνυνται δύο γυναῖκας. Τότε καὶ ὁ Σωκράτης ἐνυμφεύθη δευτέραν, τὴν Μυρτὼ, μᾶλλον κατὰ συμπάθειαν πρὸς τὴν πενίαν της. Ἡ πρώτη του σύζυγος ὠνομάζετο Ξανθίππη, καὶ ταύτης αἱ διεστραμμέναι ἰδιότητες ἐξήσκησαν διὰ πολλοῦ τὴν φιλοσοφίαν του.— «Ὅταν τὴν ἐνυμφεύθην, ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀντισθένην, ἐκατάλαβα ὅτι, ἂν δυνηθῶ νὰ ὑποφέρω μέχρι τέλους αὐτὴν, θέλω εἶσθαι ἱκανὸς καὶ μετὰ παντὸς ἄλλου ἀνθρώπου νὰ συνδιαιτηθῶ.» Εἰς δὲ τὸν πρεσβύτερον υἱόν του Λαμπροκλῆν, παραπονούμενον κατὰ τῆς μητρός του καὶ χαλεπαίνοντα, εἶπε μίαν ἡμέραν τὰ ἑξῆς ἀξιομνημόνευτα:

« Ἐνθυμήθητι ὅτι εἶνε μήτηρ σου, ὅτι σὲ ἐκυοφόρησε, σὲ ἐβάστασεν εἰς τὰς ὠλένας της, σὲ ἐθήλασε, σὲ ἐπεμελήθη, σὲ ἀνέθρεψεν· ὅτι ἐκινδύνευσε διὰ σέ· ὅτι λύπας, μερίμνας, κόπους τὴν ἔκαμες πολλάκις νὰ ὑποφέρῃ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πράττεις ἴσως χείρονα τῶν ὅσα εἶπες· εἶνε σκληρὰ, ἀγρία.... πλὴν, υἱέ μου, ποῖον τῶν δύο σοὶ φαίνεται δυσφορητότερον; ἀγριότης θηρίου, ἢ ἀγριότης μητρός;—Μητρός! μητρός!—Μητρός; Σὲ ἐλάκτισε ποτὲ αὐτή; σὲ ἐδάγκασέ ποτε; Ὑπέφερες ποτὲ ἐξ αὐτῆς ὅ,τι ἐκ τῶν θηρίων ὑποφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι;—Ὄχι· ἀλλ', εἰς τὴν ζωήν μου, λέγει ἐνίοτε λόγους τινὰς, τοὺς ὁποίους ἀδύνατον εἶνε νὰ χωνεύσῃ κανείς.— Συμφωνῶ, ἐπρόσθεσεν ὁ Σωκράτης· ἀλλὰ καὶ σὺ πόσα δὲν τὴν ἔκαμες; ποσάκις δὲν τὴν ἐκώφανες μὲ τοὺς κλαυθμυρισμούς σου; ποσάκις δὲν τὴν ἐτάραξες μὲ τὰς ἀταξίας σου; πόσας νύκτας δὲν ἠγρύπνησε διὰ τὰς κακεξίας τῆς νηπιότητός σου; Τὴν ἀφῆκες ποτὲ ἀμέριμνον ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγεννήθης; Τίς τρέμει διὰ τὴν ὑγείαν σου, ὅσον αὐτή; Ἐνίοτε λόγοι τῳόντι σκληροὶ φεύγουν τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων της, ἀλλὰ νομίζεις ὅτι βάλει βάσιν εἰς ὅσα λέγει ἡ ἰδία; Ἔσο βέβαιος ὅτι, καὶ εἰς αὐτὴν τοῦ θυμοῦ της τὴν στιγμὴν, ἀπὸ καρδίας σὲ ἀγαπᾷ καὶ τρέμει διὰ τὴν ὕπαρξίν σου. Δὲν πιστεύεις ὅτι σπαράττονται τὰ σπλάγχνα της εἰς τὸ ἐλάχιστον δυστύχημά σου; ὅτι προτιμᾷ αὐτὴ νὰ δυστυχήσῃ παρὰ σύ; ὅτι ἤθελε στερήσει ἀπὸ τὰ χείλη της τὸν ἄρτον, διὰ νὰ τὸν δώσῃ εἰς σέ; ὅτι ἤθελε θυσιάσει τὴν ζωήν της ὑπὲρ τῆς ἰδικῆς σου; ὅτι διὰ σὲ ἀπαύστως παρακαλεῖ τοὺς θεούς;—Τὸ πιστεύω.—Καὶ τὴν εὑρίσκεις λοιπὸν ὑπὲρ θηρίον σκληράν; καὶ κατ' αὐτῆς ἀγανακτεῖς;... Τί μου, σὺ ἔχεις ὅλα τὰ ἄδικα.» (1)

Ὁποῖος ἀνήρ! ὁποῖος πολίτης! ὁποῖος πατήρ! Ὁ Διδερῶτος λέγει: «Ὅσον ὀλιγώτερον ἀξία τοιούτου ἐπιλόγου ἦτο ἡ Ξανθίππη, τόσον περισσότερον πρέπει νὰ θαυμάσωμεν τὸν Σωκράτην.»

Εἴπομεν προλαβόντως ὅτι Σχολεῖον συστηματικὸν δὲν εἶχεν ὁ Σωκράτης, ἀλλ' ἐδίδασκε συναναστρεφόμενος νέους πρὸ πάντων, ὡς φύσεως ἐπιδεκτικωτέρας τοῦ καλοῦ. Διὰ νὰ τοὺς καταστήσῃ δὲ ἐραστὰς τῆς ἀληθείας καὶ ἑπομένως ἐναρέτους, ἐσύχναζεν εἰς τοὺς τόπους τῆς διασκεδάσεώς των, (1) εἰς τὰς πλατείας, κήπους, λουτρὰ, περιπάτους, γυμνάσια καὶ ἄλλα μέρη· ὡμίλει ἀναφανδὸν, καὶ ὅστις ἤθελεν ἐπλησίαζε νὰ τὸν ἀκούσῃ. Ὁσάκις ἐθαύμαζον τὸν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ζῆλόν του, «Μιμοῦμαι, ἔλεγε, τὴν μητέρα μου· ἐκείνη ἐμαίευε σώματα, ἐγὼ μαιεύω ψυχάς.»

Καίτοι φιλόσοφος, ποτὲ δὲν συνέλαβεν, ὡς οἱ ἄλλοι, τὴν ἰδέαν τοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐξαιρεθῇ τῶν χρεῶν τοῦ πολίτου. Τὸν εἶδον αἰχμητὴν εἰς τὸν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων σκληρὸν πόλεμον· παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ποτιδαίας πλησίον τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ κανεὶς δὲν ἐφάνη ἀνεκτικώτερος ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὰς δεινοπαθείας. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπῆρξαν δυστυχεῖς εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δηλίου, καὶ ὁ Ξενοφῶν, καταῤῥιφθεὶς τοῦ ἵππου του, ἤθελε φονευθῆ, ἂν ὁ πεζὸς Σωκράτης δὲν τὸν ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων του εἰς μέρος ἀσφαλές· ὑπὸ τοιοῦτον δὲ φορτίον ἐπεριπάτει οὐχὶ ὡς δραπέτης, ἀλλ' ὡς ἀνὴρ γεωμετρῶν. Ἄλλοτε ἔσωσε τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἐπίσης ἔντιμον διαγωγὴν ἔδειξε καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀμφιπόλεως.

Ἐλάλησε περὶ ἠθικῆς καλλονῆς καὶ ἀσχημοσύνης· διὰ κἀνενὸς εἴδους συμφέρον ἢ φόβητρον δὲν ἐκράτησε τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς τῶν χειλέων του. Παρέβλεψε τὰς ὕβρεις· ἡ συγχώρησις τῆς ὕβρεως, ἥτις παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς εἶνε ἀρετὴ, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐστὶν ἐκδίκησις. Ἦτο πτωχὸς, κατὰ τοὺς πλειοτέρους, καὶ μόλον τοῦτο ἡ σύζυγός του ποτὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ δεχθῇ τὰ δῶρα τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἄλλων ἀρχόντων, οἵτινες τὸν ἐτίμων· ἡ πτωχὴ γυνὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τί ἀλλόκοτον πρᾶγμα ἦτο αὐτὴ ἡ φιλοσοφία! Ἐβδελύχθη τὴν κολακείαν· ἠγάπα τὴν ὡραιότητα καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, ποτὲ ὅμως αἰχμάλωτος αὐτῆς δὲν ἔγεινε· καὶ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης τὸν ἐφείσθη κατὰ τοῦτο. Ἡ Πυθία εἶχεν εἰπεῖ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του: «Σοφὸς εἶνε ὁ Σοφοκλῆς, σοφώτερος ὁ Εὐριπίδης, σοφώτατος πλὴν ὁ Σωκράτης.»

Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ δὲν βραβεύεται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης· τὸ

(1) Ξενοφ. Ἀπομν. Βιβλ. Β'. Κεφ. 6'.

(1) Τοῦ Σωκράτους ἡ μὲ τοὺς μαθητὰς διαγωγὴ ἦτο πατρὸς καὶ φίλου διαγωγὴ, ὥστε καὶ ν' ἀστειεύεται, καὶ νὰ συμποσιάζῃ πολλάκις μετ' αὐτῶν, νὰ συμπαίζῃ ὅμως πάντοτε πρὸς ὠφέλειαν αὐτῶν. Εἷς ἐκ τῶν νέων τούτων διηγεῖτο μεταξὺ πολλῶν ὁμηλίκων, μὲ τὸν κοινὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας περὶ τοῦ κάλλους ἐνθουσιασμὸν, ἀναφλεγόμενον ἔτι καὶ ἀπὸ τὴν ἡλικίαν του, τῆς Θεοδότης τὸ κάλλος «ὅτι κρεῖττον εἴη λόγου.» Ἐρωτῶ τῶρα, τί ἔμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τοῦτο; Πολλὰ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἐκεῖ παρευρεθέντων νέων καὶ ἀκουσάντων τὸ τόσον κάλλος ἤθελον κρατηθῆ τοῦ νὰ μὴ σπεύσωσιν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τῆς Θεοδότης. Ὁ Σωκράτης λοιπὸν (ἐρωτῶ δεύτερον) τί ἐχρειώστει νὰ κάμῃ; Νὰ ἀφήσῃ ἕνα ἕκαστον νὰ πλησιάσῃ τὰ δίκτυα τῆς ἑταίρας, ἢ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ ὅλους ὁμοῦ εἰς αὐτήν;—Ἔκαμε τὸ δεύτερον, καὶ τοῦτο ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Ἐκεῖ παρόντων, ἡ μετὰ τῆς Θεοδότης συνομιλία του εἶνε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰρωνεία, ἀλλ' εἰρωνεία τοιαύτη, ὥστε νὰ κινήσῃ τὴν ἑταίραν εἰς ἔρωτα σχεδὸν τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, καὶ νὰ τὴν προετοιμάσῃ εἰς δευτέρας ἄλλας συμβουλὰς τοῦ φιλοσόφου σπουδαιοτέρας.

Δὲν συνωμίλησεν ὁ Σωκράτης μὲ μόνην τὴν Θεοδότην, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλας ἑταίρας, καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἢ διαγωγὴν ἑκάστης ἐποίκιλλε τὴν διδαχήν του. Ἡ τολμηροτέρα τῆς Θεοδότης Καλλιστὼ ἐκαυχήθη εἰς αὐτὸν, ὅτι ἦτο ἱκανὴ νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ ὅλους τοὺς μαθητάς, ἐνῷ αὐτὸς δὲν ἴσχυε νὰ τῆς ἀποσπάσῃ οὔτε ἕνα ἐραστήν.—«Δὲν εἶνε παράξενον, ἀπεκρίθη ὁ Σωκράτης· σὺ τοὺς ὠθεῖς εἰς τὸν κατήφορον, ἐνῷ ἐγὼ τοὺς βιάζω πρὸς τὸν ἀνήφορον, ὁδὸν ἀσυνείθιστον εἰς τοὺς πολλούς.» Α. Κοραῆ Προλεγόμ. εἰς Ἀπομν. Ξενοφ.

ἀπέδειξεν ἡ ἀρχαιότης, καὶ τὸ ἐπεκύρωσαν αἱ ἡμέραι μας. Ἄλλοτε, εἰς τὰς ἰδίας Ἀθήνας, ἐξωστρακίζετο ὁ Ἀριστείδης, διότι ὁ κόσμος ἐβαρύνθη ν' ἀκούῃ ἀκαταπαύστως ὅτι ἦτο δίκαιος. Ἡ πόλις αὕτη ἀφῆκε τὸν τροπαιοῦχον τοῦ Μαραθῶνος νὰ ἀποθάνῃ ἐντὸς ζοφερᾶς εἱρκτῆς, ἀπεδίωξε τὸν Θεμιστοκλέα, ἔπεμψε θάνατον ἀντὶ στεφάνου εἰς τοὺς ἐνδόξους νικητὰς τῶν Ἀργινουσῶν, ἐπότισε κώνειον εἰς τὸν Φωκίωνα. Ἄλλοτε ἡ Ῥώμη, ἡ ἀχάριστος Ῥώμη, ἀπεποιήθη τὴν περίθαλψιν τῶν ὀστέων τοῦ Σκηπίωνος, καὶ ἐνῷ ἐξ ἑνὸς μέρους ἐτίμα Γράκχους, Μαρίους, Κατιλίνας, Κλαυδίους καὶ Καίσαρας, (1) ἐξ ἄλλου ἠνάγκαζε τὸν Κάτωνα νὰ ἀποθάνῃ μὲ τὸν πλέον ἐπώδυνον θάνατον, καὶ τὸν Βροῦτον νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ ξίφους του ἀποποιούμενος τὴν ἀρετήν.

Εἶχεν ἤδη ἀποβῆ ὁ Σωκράτης ἡ μάστιξ τῶν σοφιστῶν· ὅθεν οἱ ψευδορῆτορες, οἱ κακοὶ ποιηταὶ, οἱ ἄδικοι, οἱ δεισιδαίμονες καὶ οἱ ἀλαζόνες πλούσιοι, συνεμάχησαν κατὰ τοῦ κλονοῦντος ὅλων αὐτῶν τὴν τυραννίαν. Ὁ ζῆλος τῶν μαθητῶν του, μιμηθέντων ἄριστα τὴν εἰρωνείαν τοῦ διδασκάλου, ἠρέθισε τὸ πᾶν κατ' αὐτοῦ· τὰ μίση ἐπηυξήθησαν, ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ὁ Σωκράτης ἐξηκολούθει νὰ τὰ περιφρονῇ· ἀδιαφόρει ἂν εἰς τὸ θέατρον ἐχειροκροτεῖτο ἡ ἀγχινουστάτη ἀλλὰ καὶ βωμολοχικὴ κωμῳδία τοῦ ὀργάνου τῶν ἐχθρῶν του Ἀριστοφάνους, αἱ Νεφέλαι, ὅπου παρίστατο ἀεροβατῶν καὶ περισκοπῶν ἐντὸς κρεμάθρας τὸν ἥλιον Σωκράτης τις. Ὁ ἀληθὴς Σωκράτης ἤκουσεν ἀταράχως τὴν κωμῳδίαν ταύτην· ἤρκει δι' αὐτὸν ἡ πεποίθησις τοῦ ὅτι ἦτο ἀθῶος. Ἀφοῦ τὴν μὲν εὐδαιμονίαν του ἐθεμελίωσεν ἐπὶ τῆς ἀρετῆς, ταύτην δὲ πάλιν ἐπὶ τῆς φύσεως, οὐδὲν ἴσχυε νὰ τὸν δειλιάσῃ πλέον.

Τέλος πάντων ἀνεφύησαν δύο κατήγοροι, ὁ Ἄνυτος καὶ ὁ Μέλιτος· ὁ μὲν, πλούσιος ἀριστοκράτης, ὁ δὲ, τραγικὸς ποιητής. Τὸν ἐκατηγόρησαν ὡς φθορέα τῆς νεολαίας καὶ ὡς ἄθεον· οἱ θεοσεβεῖς ὠνομάσθησαν πάντοτε ἄθεοι.

Τῳόντι ἡ θρησκεία του δὲν ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς πατρίδος του. Κατεπάτησε τοὺς θεοὺς καὶ τὰς προλήψεις τῶν Ἑλλήνων, κατεφρόνησε τὰ μυστήριά των, καὶ, ἐνισχυθεὶς ἀπὸ τὴν διάγνωσιν τῆς μονάδος τοῦ Θεοῦ, ἔλαβε τὴν τόλμην νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς τοὺς μαθητάς του κινδυνώδη ἀλήθειαν.

Ἐφυλακίσθη, καὶ δὲν ἠθέλησε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ διασωθῇ ἐκ τῆς εἱρκτῆς, καί τοι οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ φίλοι του τῷ ἐπρόσφερον ὅλα τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ. Ἠδύνατο νὰ ὑπερκοπιασθῇ ἑαυτὸν, ν' ἀρνηθῇ τὸ σύστημά του· δὲν ἠθέλησεν ὅμως. Πῶς νὰ ψευσθῇ εἰς τὸν Θεὸν, ὅστις ἀμέσως πρὸς αὐτὸν ἐλάλει;—Κατεδικάσθη.

Ὁ θάνατος τοῦ σοφωτάτου τῶν θνητῶν ὑπῆρξεν ὁ ὡραιότερος θρίαμβος δι' αὐτόν. Ἡ λύπη καὶ αἱ ἀποδοθεῖσαι ὀλίγον μετὰ θάνατον τιμαὶ εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Σωκράτους, ἦσαν δι' ἐκεῖνον ἡ πληρεστέρα τῶν ἐκδικήσεων, ἀνωτέρα καὶ αὐτῆς τῆς ποινῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέκυψαν οἱ κατήγοροί του ἑπομένως. Οἱ Ἀθηναῖοι μετενόησαν σχεδὸν ἀμέσως διὰ τὸν ἄδικον τοῦ δικαίου θάνατον, ἔκλεισαν τὰ γυμνάσια καὶ τὰς παλαίστρας, ἐκ δὲ τῶν ἐχθρῶν του ἄλλους κατεδίωξαν αὐθημερὸν, τὸν δὲ Μέλιτον κατεδίκασαν εἰς θάνατον· πρὸς σημεῖον δὲ εὐγνωμοσύνης, ἐτίμησαν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα μὲ χαλκοῦν ἀνδριάντα τὸν Σωκράτην.

Οὐδαμοῦ ἀπαντῶμεν ἀφορμὴν τοῦ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Σωκράτης ἐκινήθη ἀπὸ κενὴν φιλοδοξίαν πρὸς διάδοσιν τῆς δόξης του· οἱ ἀναφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λόγοι τῆς τελευταίας ἡμέρας του εἶνε τόσον ἁπλοῖ, ὅσον καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς ζωῆς του. Ὁ θάνατός του ἦτο εἰκὼν ἀξία καὶ ἀνθρωπίνου καὶ οὐρανίου βλέμματος. Ἀπέθνησκεν ἄνευ μίσους πρὸς τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν, θῦμα τῶν ἀρετῶν του καὶ τῆς ἀληθείας ὁλοκαύτωμα. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ποινῆς οὐδεμία προδίδεται ἀδυναμία εἰς αὐτόν. Ὑπείκων εὐχαρίστως εἰς τὴν βούλησιν τῶν θεῶν, τοὺς ὁποίους ἀναγνωρίζει ἀπανταχοῦ, θεωρεῖ τὴν ὑστάτην τῶν ἡμερῶν του κατ' ἄλλο μὴ διαφέρουσαν τῶν ἐπιλοίπων τοῦ βίου του, παρὰ κατὰ τὸ ὅτι αὐτὴ δὲν εἶχεν αὔριον! Ἐξακολουθεῖ μετὰ τῶν φίλων του τὴν χθεσινὴν ὁμιλίαν, πίνει τὸ κώνειον ὡς σύνηθες ποτὸν, κατακλίνεται διὰ νὰ ἀποθάνῃ ὡς ἐὰν κατεκλίνετο διὰ νὰ κοιμηθῇ· τόσον εἶνε βέβαιος ὅτι οἱ θεοὶ παρίσταντο ἐκεῖ, ἔμπροσθεν, ὄπισθεν, ἀπανταχοῦ, καὶ ὅτι ὑπάγει εἰς τοὺς κόλπους των νὰ ἐξυπνήσῃ. (1)

Ὁ Γάλλος Λαμαρτῖνος, ὁ γράψας τὸ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ποίημα, ὑποθέτει περιπλέον εἰς τὰ χείλη τοῦ Σωκράτους φιλοσοφίαν τινὰ πολὺ μεταγενεστέραν· τὸν παρουσιάζει δὲ καὶ ὡς τέλειον προφήτην τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξιχνιαστὴν καθαρὸν τῆς ὁμοουσίου Τριάδος, στηριζόμενος βεβαίως εἰς σκοτεινούς τινας λόγους τοῦ Πλάτωνος. Σφραγίσωμεν τὴν πραγματείαν ταύτην διὰ τῶν τελευταίων λόγων, οὓς θέτει ὁ ἐναρμόνιος ποιητὴς εἰς τὸ στόμα τοῦ θείου Σωκράτους, ὡς τὸ τελευταῖον ᾆσμα ἡδυμόλπου κύκνου:

Σιωπήσατε, Πυθίαι! ἤχοι τῆς στοᾶς, χαθῆτε!
παλαιᾶς σοφίας πλάναι, εἰς ἀδύσσους κρημνισθῆτε!
Κιθδηλόχρυσοι νεφέλαι μὲ ἀκτῖνας ἀπαισίας,
εἰς μηδὲν ἐξατμισθῆτε ἔμπροσθεν τῆς ἀληθείας!
Συνελήφθη... τῆς ἐρήμου τὴν κυοφοροῦν οἱ δόμοι·
τρεῖς ἢ τέσσαρας αἰῶνας περιμείνατε ἀκόμη,
κ' αἱ ἀκτῖνές της ἐκεῖθεν αἰφνιδίως θέλουν λάμψει,
καὶ μ' ἀνέσπερον φῶς θέλει εἰς τὴν γῆν ἐπανακάμψει!
Σεῖς, σκιαὶ τοῦ αἰωνίου, κυβερνῶσαι ἀντ' ἐκείνου,
μορμολύκεια ἀπάτης καὶ τυφλότητος γηίνου·
σεῖς, θεοὶ σαρκὸς καὶ πύου, θεοὶ ζήσαντες, θανόντες,
πλὴν εἰς τὰ ἐγκλήματά σας ἀποθέωσιν τυχόντες·
σὺ, Ἑρμῆ κηρυκιοῦχε· σὺ, ὦ πόρνη τῶν Κυθήρων,
ὀρέπουσα ἀτιμωρήτως τῆς αἰσχρότητος τὸ μῦρον·
γενεὰ τοῦ Ὀλυμπίου ἀνωτέρα, κατωτέρα,
ἡ οἰκοῦσα, βεβηλοῦσα γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα!

(1) Πρὶν ὁ Καῖσαρ καταστῇ μέγας, ἦτο ὁ κακοηθέστερος τῶν Ῥωμαίων.

(1) 'Η χριστιανική μας θρησκεία θέλει τὸν θάνατον ἡμερώτατον καὶ γλυκύτατον δι' ἓν τέκνον της· ἀλλὰ Πατέρες τινὲς ἐκκλησιαστικοὶ δὲν ἔπραξαν καλῶς, προσπαθοῦντες νὰ παραστήσωσιν εἰς τοὺς ἁπλοῦς ἀρκετὰ ἐπώδυνον καὶ τρομερὸν τὸν θάνατον. Παρατηρεῖ τις πλῆθος τροπαρίων, ψαλλομένων εἰς ἐπικηδείους ἀκολουθίας, καὶ ἀπὸ φόβον κυριεύεται. Περιπλέον τὰ εἰκονίσματα τοῦ Ἀγγέλου, ὅστις παραλαμβάνει τὰς ψυχὰς, παριστῶσιν αὐτὸν μὲ ῥομφαίαν ὀξεῖαν εἰς τὴν δεξιὰν, μὲ ὁρμὴν ἀρειμάνιον εἰς τὴν θέσιν τοῦ σώματος, καὶ ἀσπλάγχνως πατοῦντα τὸ σῶμα τοῦ ψυχορραγοῦντος.—Τί δὲ καλὸν δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ φόβου πρὸς τὸν θάνατον; Ὁ θεωρὸς τῆς ἀγρίας του μορφῆς, ἀντὶ νὰ σωφρονισθῇ, σκληρύνεται καὶ τέλος συνειθίζει· ἀλλ' ὅταν ἡ ὥρα ἡ ὑστάτη ἔλθῃ, δεινὴ εἶνε ἡ ἰδέα ὅτι τοιοῦτον ἄγριον ὂν θέλει ἔλθει νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν ζωήν!

μετ' ὀλίγον, μετ' ὀλίγον τὸ παγκέβαστόν σου σμῆνος
θὰ ἐδαφισθῇ· θὰ πέσῃ καὶ ὁ Ὄλυμπος ἐκεῖνος,
κ' εἰς Θεὸν θὰ δώσῃς τόπον, Θεὸν ἅγιον καὶ μόνον,
τὸν Θεόν μου, ὅστις ἤδη ἐπὶ γῆς δὲν ἔχει θρόνον!..

. . . . . .

Ναί, ὦ φίλοι τῆς ψυχῆς μου! εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι, ὅσοι
εἰς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐπαρχίαν γεννηθῶσι!
Πρῶτοι θέλουν ἰδεῖ οὗτοι εἰς ὁρίζοντα ὡραῖον
τὸ λαμπρὸν τοῦ Λόγου ἄστρον ν' ἀπαυγάζῃ γαληνᾶτον.
Ἐξ ἀνατολῶν τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας ἀνατέλλει,
κ' ἡ ἀλήθεια ἐκεῖθεν ν' ἀνατείλῃ τότε μέλλει.
Τίς τὴν φέρει;... Σύ, ὦ Λόγε, συλληφθεὶς δι' ἡμᾶς μόνον!
Σύ, ὁ ἀποκαλυφθείς μοι διὰ μέσου τῶν αἰώνων·
ὁ τὸ μέλλον διαυγάζων, καὶ ἡ λάμψις τοῦ ὁποίου
ἔσπευσε νὰ μὲ φωτίσῃ εἰς τὰ πέρατα τοῦ βίου.
Ἔρχεσαι, καὶ ζῇς, καὶ θνήσκεις! εὔλογον λαμβάνεις πέρας·
πάντοτε τῆς ἀληθείας εἶνε θάνατος τὸ γέρας!
ἀλλ' ἡ θνήσκουσα φωνή σου ἡμῶν θέλει ἐπιτύχειν,
καὶ δὲν θέλει περιπέσει 'ς τῆς ἐμῆς φωνῆς τὴν τύχην·
οὐρανοῦ φωνὴ ὀπίσω ἄγγελος δὲν ἀναβαίνει·
Τὸ ἀπηυδημένον σύμπαν σὲ ἀκούει καὶ προβαίνει,
καὶ τῆς μαύρης εἱμαρμένης διαῤῥήγνυται τὸ φράγμα!

. . . . . .

Ὑπενόησα τὸ μέγα, τὸ πολύ, τὸ θεῖον πρᾶγμα...
ἀριθμὸν μυστηριώδη,—τὴν βαθύπεπλον τριάδα—
τρίγωνον συντεθειμένον ἀπὸ τρίκλωνον μονάδα!
Οἱ σχηματισμοί, οἱ ἦχοι, αἱ χρῶαι, οἱ ἀριθμοί του,
ὅλα μ' ἔκρυπτον τὸ μέγα Ὄν τοῦ Ἀκαταμετρήτου!
πλὴν μ' ἐσυγχωρήθη, φίλοι, νὰ τὸ ἴδω τελευταῖον,
καὶ ἀκούσατε....» Ὠμίλει, ὅμως δὲν ὡμίλει πλέον!

. . . . . .

Δὲν ἠκούοντο τριγύρω οὔτε γόοι, οὔτε θρῆνοι!...
ἐτελεύτησε τοιοῦτος!... τελευτὴ ἦτον ἐκείνη!

ΤΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ.

Ὁσάκις τὴν ποικιλίαν τῶν ὀπτικῶν φαινομένων θέλομεν νὰ ὑπαγάγωμεν ὑπὸ ἕνα γενικὸν νόμον, παρομοιάζομεν συνήθως τὸ φῶς πρὸς τὸν ἦχον· ἐνῷ ὁ ἦχος κατὰ τίνα τρόπον γεννᾶται καὶ πῶς φθάνει εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῶν εἶνε ἐντελῶς γνωστὸν, περὶ δὲ τῆς οὐσίας τοῦ φωτὸς ἀπ' ἐναντίας στερούμεθα παντάπασιν ὡρισμένων γνώσεων.

Τὸ πρῶτον θαυμάσιον φαινόμενον ἐν τῇ τῶν ὄντων τάξει, τὸ λαμπρύνον τὴν ὅλην δημιουργίαν, ἐστὶν ἀναμφιβόλως τὸ φῶς. Ἄνευ αὐτοῦ τὸ πᾶν ἐστὶ μηδὲν, διότι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου ἐστὶ τὸ φῶς. Ὅπου ἔλλειψις φωτὸς, ἐκεῖ νὺξ θανάτου.

Ὅπως ἐννοήσωμεν τί ἐστι φῶς, ἀνάγκη νὰ λάβωμεν πρὸς βοήθειαν ὑποθέσεις τινάς· ἐκ τῶν ὑποθέσεων τούτων δύο μάλιστα ὑπάρχουσι γενικῶς διαδεδομέναι·

Καὶ κατὰ μὲν τὴν μίαν ὑπόθεσιν, τὴν τῆς ἐκπομπῆς, ἥτις ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος, τὸ φῶς σύγκειται ἐξ ὕλης λεπτοτάτης καὶ ἀβαροῦς, ἥτις ἐκπέμπεται ἐκ τῶν φωτεινῶν σωμάτων πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὑπόθεσιν, τὴν τῆς κυμάνσεως, τὸ φῶς γεννᾶται ἐκ λεπτοτάτων παλμῶν τῶν ὑλικῶν μορίων τῶν φωτεινῶν σωμάτων, καὶ διαδίδεται διὰ τοῦ αἰθέρος καθ' ὅμοιον τρόπον ὡς διαδίδονται διὰ τοῦ ἀέρος αἱ κυμάνσεις τοῦ ἤχου.

Ἡ δευτέρα αὕτη ὑπόθεσις εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος γενικῶς παραδεδεγμένη· διότι οὐδὲν ὀπτικὸν φαινόμενον εἶνε γνωστὸν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦνε δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ δι' αὐτῆς, ἐνῷ πολλοὶ τῶν φυσιολόγων ἀνεκάλυψαν μεγάλην πληθὺν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἀντίκεινται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐκπομπῆς.

Τὸ φῶς διαδίδεται μετὰ μεγίστης ταχύτητος, ὄχι ὅμως στιγμιαίως· ἐνῷ ὁ ἦχος διατρέχει κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον 1080 πόδας, τὸ φῶς διατρέχει εἰς τὸ αὐτὸ δευτερόλεπτον 42,000 γεωγραφικὰ Γερμ. μίλια. Ἡ ταχύτης τοῦ φωτὸς εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν αὐτὴν κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, ὡς γίνεται ἐπὶ τοῦ ἤχου, διὰ παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ἡ διάμετρος ἔχει μόλις 1720 γεωγραφικὰ μίλια.

Τὸ φῶς λοιπὸν ἀπὸ μὲν τῆς Σελήνης, ἥτις ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν 51,000 μιλίων, φθάνει εἰς τὴν Γῆν εἰς 4)5 δευτερόλεπτα· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἡλίου, ὅστις ἀπέχει 20 ἑκατομ. μιλίων, εἰς 8 λεπτά· ἀπὸ δὲ τοῦ πλανήτου Διὸς, ἀπέχοντος 113 ἑκατομ. μιλίων, εἰς 52 λεπτά· ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ, (400 ἑκατομ. μιλίων) εἰς δύο ὥρας· ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ ἀπωτάτου τῶν πλανητῶν τοῦ ἡμετέρου συστήματος, εἰς 4 ἕως 5 ὥρας· καὶ ἀπὸ τοῦ λαμπροτάτου ἀπλανοῦς ἀστέρος, τοῦ Κενταύρου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόστασις εἶνε 200,000 φορὰς μεγαλητέρα τῆς ἀποστάσεως τοῦ Ἡλίου, εἰς 3 1)2 ἔτη.

Εἰς τρόπον ὥστε γενικῶς ἐξάγομεν ὅτι, ἀπὸ μὲν πρώτου μεγέθους ἀστέρα τὸ φῶς φθάνει μέχρι τοῦ ἡμετέρου πλανήτου εἰς 12 περίπου ἔτη· ἀπὸ δευτέρου μεγέθους ἀστέρα, εἰς 20 ἔτη· ἀπὸ τρίτου μεγέθους, εἰς 30 ἔτη· ἀπὸ τετάρτου, εἰς 45 ἔτη· ἀπὸ πέμπτου, εἰς 66 ἔτη· ἀπὸ ἕκτου, εἰς 96· ἀπὸ ἑβδόμου, εἰς 180· καὶ ἀπὸ δωδεκάτου, εἰς 4,000.

Ἐκ τούτου λοιπὸν ἐξάγεται, ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον, ὅτι ἡ ἀκτὶς, τὴν ὁποίαν ἐκπέμπει πρὸς ἡμᾶς ἀστὴρ δωδεκάτου μεγέθους, ἀπέχων ἀφ' ἡμῶν περίπου 5,000 δισεκατομμύρια μιλίων, φθάνει εἰς τὴν Γῆν μετὰ παρέλευσιν 4,000 ἐτῶν, καὶ ὅ,τι τὴν στιγμὴν ταύτην συμβαίνει ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐκείνου θέλομεν τὸ ἴδει ἐπὶ τῆς Γῆς, (ἐὰν εἴχομεν τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα,) μετὰ τετρακισχιλίων ἐτῶν παρέλευσιν. Κατὰ τὸν Ἕρσχελλον, τὸ φῶς τῶν ἀπωτάτων ἀστέρων τοῦ Γαλαξίου, τοὺς ὁποίους βλέπομεν διὰ τῶν τελειοτάτων τηλεσκοπίων, φθάνει εἰς ἡμᾶς μετὰ μυριάδας ἐτῶν. Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν ὅτι τὴν Σελήνην βλέπομεν οὐχὶ ὅπως τώρα εἶνε, ἀλλ' ὅπως ἦτο πρὸ 5)4 δευτερολέπτων· τὸν Οὐρανὸν, ὅπως ἦτο πρὸ 2 ὡρῶν· τὸν ἀστέρα τοῦ Κενταύρου, ὅπως ἦτο πρὸ 3 ἐτῶν· ἀστέρα τινὰ δωδεκάτου μεγέθους, ὅπως ἦτο πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν, καὶ ἐὰν ὁ ἀστὴρ οὗτος ἤθελε κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην σβεσθῇ, ἠθέλομεν ἰδεῖ τοῦτο μόλις μετὰ 4,000 ἔτη!

Αἱ προτάσεις αὗται ἦσαν πρὸ πολλοῦ γνωσταί· τὸ δὲ νεώτερον καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρον εἶνε τὸ ἀντίστροφον.

Κάτοικός τις τῆς Σελήνης βλέπει τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς γινόμενα καὶ διὰ τοῦ φωτὸς μεταδιδόμενα (ὅσα ἔχουσι σχῆμα καὶ χρῶμα) μετὰ 5)4 δευτερόλεπτα· ὁ κάτοικος τοῦ Ἡλίου, μετὰ 8 λεπτά· ὁ κάτοικος τοῦ ἀστέρος τοῦ Κενταύρου τὴν ἐσχάτως γενομένην φωταψίαν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τὴν τετάρτην ἐπετηρίδα τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ θέλει ἰδεῖ μόλις τῷ 1866, ὁ δὲ κάτοικος

ἀστέρος δωδεκάτου μεγέθους θέλει ἰδεῖ ταύτην μετὰ 4,000 ἔτη· τώρα δὲ βλέπει τὴν Γῆν εἰς τὴν κατάστασιν, καθ' ἣν αὕτη ἦτο ὅταν ἐκτίζετο ἡ Μέμφις, καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐνγένει λοιπὸν συνάγεται ὅτι, μεταξὺ τῶν ἀπειραρίθμων ἀστέρων, τῶν ἐχόντων διαφόρους ἀποστάσεις, εὑρίσκεται πάντοτε εἷς ἀστὴρ, πρὸ τοῦ ὁποίου ἤδη παρίσταται ἡ Γῆ ἐν καταστάσει, ἐν ᾗ ὑπῆρχε ποτὲ κατὰ μίαν ἐποχὴν τῶν παρελθόντων χρόνων.

Ἐὰν λοιπὸν τὸ θεῖον, τὸ ὁποῖον τὰ πάντα ἐφορᾷ καὶ ἐτάζει, νοήσωμεν ὅτι εἶνε πανταχοῦ παρὸν, καταλαμβάνομεν ὅτι βλέπει κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦ χρόνου πάντα καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα συνάμα, καὶ βλέπει μάλιστα τὰ παρελθόντα οὕτως, ὡς ἐὰν ἐγίνοντο κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἐκ τούτου σχηματίζομεν ἰδέαν ἀνθρωπίνως νοητὴν τῆς πανσοφίας, ἥτις συμπίπτει μὲ τὴν τοῦ παντα χοῦ παρεῖναι. Χρόνος καὶ τόπος συμπίπτουσι· νοοῦντες ἐπηυξημένην μίαν ἀνθρωπίνην ἰδιότητα, τὴν ὅρασιν, καθιστῶμεν αἰσθητῶς νοητὴν μίαν ἰδιότητα τοῦ Θεοῦ. Ἑκάστη ἐποχὴ τῆς γηΐνου ἱστορίας δύναται καὶ πάλιν νὰ θεωρηθῇ· ἀρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο νὰ μεταβῇ τις νοερῶς πρὸς τὸν ἀστέρα, πρὸς ὃν ἤδη φθάνει τὸ φῶς τὸ κομίζον τὴν ἱστορίαν ταύτην. Ὁ δὲ κόσμος εἶνε ἀπείρως μέγας.

Τὴν θεωρίαν ταύτην δυνάμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς ἐσωτερικὰς καταστάσεις, αἰσθήματα, στοχασμοὺς, κτλ. διότι καὶ ταῦτα παράγουσι σωματικὰς κινήσεις, αἱ ὁποῖαι μεταδίδονται διὰ φωτὸς, ἢ αἰθέρος, ἢ δι' ἄλλων μέσων· μόνον περὶ τοῦ δυνατοῦ, περὶ τοῦ νοητοῦ εἶνε ὁ λόγος. Καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην λοιπὸν παρίσταται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ αἱματηρὸν δρᾶμα τῆς νυκτὸς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, ὁ μέγας Κάρολος στεφόμενος ἐν Ῥώμῃ, ὁ δίκαιος Ἀριστείδης ἐξοστρακιζόμενος ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ὁ Μωϋσῆς πλήττων διὰ τῆς ῥάβδου τὴν Ἐρυθρᾶν θάλασσαν, ὁ Ἀδὰμ περιφερόμενος ἐν τῷ παραδείσῳ, κτλ. Ὁ τοῦ παντὸς χῶρος ἐμπεριλαμβάνει ὡς ἀρχεῖόν τι πάντα τὰ γεγονότα· πᾶσαι αἱ πράξεις, αἵ τε φανεραὶ καὶ αἱ ἀπόκρυφοι, πάντα τὰ αἰσθήματα καὶ οἱ στοχασμοὶ ζῶσι διὰ παντὸς ἐν τῇ πραγματικότητι. Τὰ πάντα εἰσὶν ἀθάνατα, τὰ πάντα ζῶσι καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα.

Ἐὰν λοιπὸν νοήσωμεν ὅτι, κάτοικος ἀστέρος τοῦ δωδεκάτου μεγέθους, ἔχων ἐντελεστάτην ὅρασιν καὶ μεγίστην ἀντιληπτικότητα, προσέρχεται εἰς τὴν Γῆν μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὴν ἐν μιᾷ ὥρᾳ, θέλει διέλθει ἐν μιᾷ ὥρᾳ τὸν βίον τῆς Γῆς ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀβραὰμ μέχρις ἡμῶν. Μία ὥρα ἤθελεν εἰσθαι εἰς αὐτὸν τόσον περιεκτικὴ, ὅσον ἡ περίοδος τετρακισχιλίων ἐτῶν· τὴν ὥραν δὲ ταύτην δυνάμεθα καὶ νὰ βραχύνωμεν κατ' ἀρέσκειαν. Ἐκ τούτων γίνεται ἐπαισθητὸν ὅτι εἰς τὸ ὑπέρτατον Ὄν ὁ χρόνος οὐδεμίαν ἔχει ἐφαρμογήν· γίνεται δὲ συνάμα καταληπτὸν τὸ τοῦ Δαβίδ: « Χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου, Κύριε, ὡς ἡμέρα ἡ ἐχθὲς, ἥτις διῆλθε.» Καὶ ἡ φράσις αὕτη δὲν εἶνε πλέον δι' ἡμᾶς ἁπλοῦς πάταγος λέξεων.

Τοιαῦτα τὰ θαυμάσια τοῦ φωτός, ἢ μᾶλλον τοῦ παντοδυνάμου Ὄντος, τοῦ δημιουργήσαντος τὸ φῶς καὶ πάντα τὰ ἐξαίσια τῆς φύσεως φαινόμενα!

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΚΙΝΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΜΔ'.)

Ε'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ.

Τεσσαράκοντα φιλοσόφων Κινέζων συγγράμματα κατέχει ἡ δημοσία βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων, ἀλλ' αὐτὰ εἰσέτι περιμένουσιν ἀναγνώστας. Ἐν τοσούτῳ ὁμολογεῖται γενικῶς ὅτι ἐκ τῶν διαφόρων συστημάτων τῆς φιλοσοφίας, ἐπικρατεῖ μάλιστα εἰς τὴν Κίναν ἡ τοῦ Κουνφουκίου, τοῦ ὁποίου τὰ δόγματα, μίγμα ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς, φέρουσιν εἰς πάντας τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας τοὺς βαθμούς.

Πολλὴ ἀναλογία ὑπάρχει μεταξὺ Κουνφουκίου καὶ Σωκράτους, ἐπειδὴ ἐγεννήθησαν σχεδὸν ταὐτοχρόνως, εἶχον τὴν αὐτὴν κλίσιν εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἀπέφευγον δ' ὁμοίως τὴν θεωρίαν, διδάσκοντες τὴν ἠθικήν.

Ἰδιαιτέρως δὲ ἡ φιλοσοφία τοῦ Κινέζου Σωκράτους ὑποβάλλει τὸν νέον εἰς τὸν γέροντα, τὸν υἱὸν εἰς τὸν πατέρα, τὸν δευτερότοκον ἀδελφὸν εἰς τὸν πρωτότοκον, τὸν ὑπήκοον εἰς τὸν ἄρχοντα ἢ δικαστὴν, τούτους δὲ πάντας εἰς τὸν βασιλέα, κατασκευάζουσα οὕτω κοινωνικήν τινα πυραμίδα ἀπὸ τῶν κατωτάτων εἰς τοὺς ἀνωτάτους. Ἀδιαφορεῖ δὲ ἂν αὕτη σύγκηται ἐκ ζώντων σωμάτων ἢ σκελετῶν, καὶ ἂν περιέχῃ εἰς τὸ κέντρον ναὸν ἢ τάφον· τιμᾷ ὅμως τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς πρωτίστας τῶν ἀρετῶν, ἀναφέρει δὲ πρὸ πάντων καὶ τὸ « Ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς.»

Ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων δὲν ὠφελήθησαν οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος θιασῶται τῆς Κουνφουτσικῆς Μανδαρινῆς φιλοσοφίας· ὅθεν παντοῦ τοὺς εὕρισκον οἱ Εὐρωπαῖοι δολίους, ἀσώτους, ψεύστας, δειλούς. Ἴσως ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐνοχοποιῶμεν κατὰ τοῦτο τὴν φιλοσοφίαν, καθὼς οὔτε εἰς τὰς κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους νὰ ἀποδίδωμεν τῶν σχολαστικῶν τοὺς παραλογισμοὺς καὶ τὰς καταχρήσεις.

Ὁ Κουνφούκιος συνέγραψε διάφορα βιβλία μυστηριώδη καὶ παραβολικὰ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀντίπαλός του Λάο-Τσέου κατὰ τοῦτο δὲν διαφέρει· ἐπειδὴ, ἐξηγῶν τὰ πάντα διὰ τῶν ἀριθμῶν, ἐνθυμίζει τοὺς Πυθαγορείους τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς Νεοπλατωνιστὰς τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς δόξης. Ἰδιαιτέρως λέγει ὅτι τὸ ἓν ἐγέννησε τὰ δύο, τὰ δὲ δύο ἐγέννησαν τὰ τρία, τὰ τρία δὲ παρήγαγον τὸ πᾶν.

Ἡ παιδιὰ τῶν ἀριθμῶν παρεμβαίνει πολὺ εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τῶν ἐννοιῶν τῶν Κινέζων· διότι, ὡς λεπτολόγοι, ἀριθμοῦσι τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ποιότητας. Ὅθεν ἑκάστη τάξις τῶν ἀντικειμένων τούτων ἔχει ἰδιαίτερόν τινα ἀριθμόν· οἷον ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, τὸ κενὸν καὶ τὸ πλῆρες, τὰ δύο, ἄλλα δὲ καὶ τὰ τρία· διότι ὑπάρχουσι παντοῖαι τριάδες δηλ. τριὰς τῶν τριῶν πρωτίστων ἀρετῶν, τριὰς τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλέων, τριὰς τοῦ ἀνθρώπου, τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Εἰς δὲ τὰ τέσσαρα ἀνάγονται αἱ τέσσαρες θάλασσαι, οἱ τέσσαρες καιροὶ τοῦ ἔτους, οἱ τέσσαρες βάρβαροι λαοὶ κτλ. Εἰς δὲ τὰ πέντε, αἱ πέντε κοινωνικαὶ σχέσεις, τὰ πέντε χρώματα, οἱ πέντε πλανῆται, τὰ πέντε σπλάγχνα κτλ.

Παρομοιάζω τὸν Κουνφούκιον μὲ τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν ἐξόχως Σοφοί· διότι καὶ αὐτοῦ ὅλη ἡ σοφία εἶχε σκοπὸν τὴν ἠθοποίησιν τῆς κοινωνίας καὶ τὸν κανονισμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ κατὰ μὲν τὸ δεύτερον τοῦτο ἐπέτυχε, διότι ἡ ἑνότης τῆς Κινεζικῆς μοναρχίας διετηρήθη εὐτυχῶς· τὸ πρῶτον ὅμως δὲν ἦτο ἐπιχείρημα τόσον εὐκόλως ἐκτελεστόν. Ἀλλ' ὁ Κουνφούκιος πρέπει νὰ τιμᾶται ὁμοίως καὶ διὰ τοὺς γενναίους σκοποὺς καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καρδίαν του ἐνταῦτῷ, ἐπειδὴ κατώρθωσε νὰ ἐπιστήσῃ τὴν διάνοιαν ὡς διευθύντριαν τῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει μὲν καὶ ηὐχετο ὁ Πλάτων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἠξιώθη πραγματικῶς νὰ ἴδῃ οὔτε αὐτὸς, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς εἰς κανένα ἄλλον τόπον.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Κουνφουκίου ἀνελύθη μάλιστα καὶ ἐτελειοποιήθη παρὰ τῶν μαθητῶν του· ὅθεν ἐκ τῶν πέντε βιβλίων τῶν ἀποδιδομένων εἰς αὐτὸν, μόνον τὸ πρῶτον συνέταξεν ἐξ ἰδίων, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα συνερανίσθη ἐξ ἄλλων, τὰ δὲ τέσσαρα ἠθικὰ βιβλία, λεγόμενα Τσοὺ, συνελέχθησαν ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν ἢ ὀπαδῶν του.

Τὸ σεβασμιώτατον διὰ τὴν ἀρχαιότητά του ἐκ τῶν βιβλίων τούτων ὀνομάζεται Κὶγγ, ἔχει δὲ ὡς βάσιν δύο σύμβολα, δηλ. μίαν γραμμὴν συνεχῆ καὶ ἑτέραν τεθλασμένην, αἱ ὁποῖαι, διαφόρως ἀνὰ τρία τεμάχια συναπτόμεναι, ἀποτελοῦσιν 64 σχήματα. Τὰ τριγράμματα ταῦτα, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Κινέζων, ἐφευρέθησαν παρὰ τοῦ πρώτου αὐτῶν νομοθέτου Φὼχ τριάκοντα αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ. Ἡ ἔννοια τῶν μυστηριωδῶν συμβόλων τούτων ἐνησχόλησε παμπόλλους ὑπομνηματιστὰς, καθὼς ἡ ποίησις τοῦ Δάντη· διαμένει ὅμως εἰσέτι σκοτεινὴ καὶ ἀκατάληπτος. Ἐκ τούτων ὠφελούμενοι, 1200 ἔτη περίπου πρὸ Χριστοῦ, δύο αὐτοκράτορες πατὴρ καὶ υἱὸς, ὁ Οὐὲν-Οὐὰγγ καὶ ὁ Τσέου-Κὸγγ, προσέθηκαν εἰς ἕκαστον τῶν 64 ἐμβλημάτων χαρακτῆρας τινὰς ἄλλους, αἰνιγματώδεις μὲν καὶ αὐτοὺς ἀλλὰ συνηγοροῦντας, ὡς φαίνεται, ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς των.

Μετὰ δὲ 600 ἔτη ἐπελθὼν καὶ αὐτὸς ὁ Κουνφούκιος, ἐξέδωκε τὰς πολιτικὰς ἰδέας αὐτοῦ ὡς ἑρμηνείαν τῶν θεσπεσίων συμβόλων ἐκείνων, διὰ νὰ καταχήσῃ καὶ αὐτὰς σεβασμίας. Ἀλλὰ τὸν Κουνφούκιον ἀνεσκεύασεν αἱρετικός τις τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, διατεινόμενος ὅτι ἡ μὲν εὐθεῖα γραμμὴ ἐσήμαινε τὴν ἐνεργὸν ἀρχὴν τῆς φύσεως, ἡ δὲ τεθλασμένη τὴν παθητικὴν, βλέπων δὲ φυσικὰ ζητήματα ὅπου ὁ Κουνφούκιος εὕρισκεν ἠθικὴν καὶ πολιτικήν.

Τὸ βιβλίον ἄρα τοῦτο ἀνεδείχθη ὡς δένδρον, ὅπου ἐνεφυλίσθησαν παντοίων εἰδῶν καρποὶ, ἢ μᾶλλον τὰ διάφορα συστήματα, καὶ σχόλια ἀκατανοήτου κειμένου περιετυλίχθησαν εἰς αὐτὸ, ὡς κλωστὴ εἰς τὴν ἄτρακτον.

Τὸ δεύτερον βιβλίον, Τσοὺ Κὶγγ, ἦτο ἀπάνθισμα διαφόρων ἱστοριῶν, περιστρεφόμενον εἰς μόνην τὴν χρονολογίαν τῆς Κίνας· κατεκάη δὲ ὑπό τινος τυράννου Χοὰγγ, διότι περιεῖχεν ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἰδέας ἀντιβαινούσας εἰς τὰ τυραννικά του φρονήματα. Ἀλλ' ἀνεπληρώθη ἔπειτα ἐν μέρει ἀπὸ μνήμης, προστεθέντων καὶ 25 ἄλλων κεφαλαίων ἐξ ἑνὸς ἀντιτύπου, ἀνευρεθέντος εἰς τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας αὐτοῦ τοῦ Κουνφουκίου· περιλαμβάνει δὲ σήμερον πολλὰς ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς εἰσηγήσεις, λόγους βασιλέων, ὀνειδισμοὺς ὑπουργῶν κτλ. Ὁ δὲ Ἰησουΐτης ἱερομόναχος Regis θεωρεῖ τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ μετέφρασεν, ὡς ἀρχαιότερον καὶ αὐτῆς τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως.

Ἄλλο βιβλίον, τὸ Χὶ-Κὶγγ, περιέχει 311 λυρικὰ ποιήματα ἀρχαῖα ἐν εἴδει ᾀσμάτων, συντεθέντων 300 ἔτη πρὸ τοῦ Ὁμήρου, 1200 δὲ πρὸ Χριστοῦ. Ἔπαινος μεγιστάνων, κατάκρισις ὑπουργῶν, ὀλοφυρμοὶ καὶ θρηνῳδίαι διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ βασιλείου, συμβουλαὶ διὰ τὴν ἐκ τούτων ἀπαλλαγὴν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ὑπόθεσις τῶν εἰδυλίων τούτων.

Τὰ δύο τελευταῖα βιβλία Κὶγγ δὲν μετεφράσθησαν εἰσέτι. Γνωρίζεται μόνον ὅτι ἐξ αὐτῶν, τὸ μὲν πραγματεύεται περὶ ἱεροτελεστιῶν (Λι-Κὶ), τὸ δὲ περὶ ἱστορίας, τὴν ὁποίαν συνέταξεν αὐτὸς ὁ Κουνφούκιος ὡς μάθημα μᾶλλον ἠθικῆς, ἢ διήγησιν ξηρὰν παρελθόντων συμβαμάτων. Ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὕτη συνέχεται τόσον μὲ τὴν δύναμιν τῶν φράσεων καὶ τὴν τέχνην ἢ τὰ μυστήρια τοῦ Κινεζικοῦ λόγου, ὥστε καταντᾷ δύσληπτος εἰς τοὺς ξένους. Ἐπιγράφεται δὲ ἔαρ καὶ φθινόπωρον, ὡς ἂν ἔλεγέ τις χρονικά· εἰς τὴν λέξιν ὅμως ἔαρ παρακολουθοῦσι πολλαὶ ἠθικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἰδέαι συνυπακουόμεναι, καθὼς καὶ εἰς τὴν τοῦ φθινοπώρου, ὥστε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει πολλὴν ἔννοιαν.

Ἐκ δὲ τῶν τεσσάρων ἠθικῶν βιβλίων, τὸ μὲν, λεγόμενον Μεγάλη μελέτη, μετεφράσθη καὶ ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Πωθιέρου· εἶνε δὲ συρραφὴ κεφαλαίων, ἀνηκόντων εἰς αὐτὸν τὸν Κουνφούκιον καὶ διαφόρους θιασώτας του· τὸ δὲ δεύτερον φέρει τὸ ὄνομα μαθητοῦ τινος τοῦ φιλοσόφου· τὸ τρίτον περιλαμβάνει ἀποφθέγματα καὶ ὁμιλίας αὐτοῦ, τὸ δὲ τέταρτον, ἔργον τοῦ ἐγγόνου του, ἐξεδόθη μεθηρμηνευμένον παρὰ τοῦ Ρεμουζάτ.

Ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ, ὡς εἴ πέρ τις ἄλλος μέχρι τῆς ἐποχῆς του, ἐξηκρίβωσε τὴν θρησκείαν τοῦ Βούδδα.

Αὕτη ἀναλογεῖ μὲ τὸν λεγόμενον πανθεϊσμόν. Διότι, κατ' αὐτὴν, μόνη ὑπάρχει ἡ ἀπόλυτος μία οὐσία· αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι κατὰ μέρος ὑπάρξεις, εἴτε πάντα τὰ ὄντα, θεωροῦνται ὡς ἔκφρασις ἢ δήλωσις ταύτης. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνη θεωρεῖται ὡς πραγματική, ταῦτα ὑπολείπονται ὡς ἁπλᾶ φαινόμενα· ὥστε ὁ προσβάλλων ἡμᾶς κόσμος δὲν ἔχει τινὰ βεβαίαν ὑπόστασιν, ἀλλὰ φαίνεται μόνον. Καὶ ἡ ἀπόλυτος δὲ αὐτὴ οὐσία οὔτε μορφὴν ἔχει, οὔτε κατηγορούμενον καὶ χαρακτῆρας!! Ὥστε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἀναλύσεως διαφεύγει παντελῶς ἅπασα ἡ οὐσία; τὸ πᾶν δὲ καταντᾷ εἰς χάος καὶ ἄβυσσον, ὅπου περιέπεσαν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ, καθὼς ἐσχάτως καὶ οἱ Γερμανοὶ φιλόσοφοι.

Ἀλλὰ τὸ καθαρὸν ὂν ὑπάρχει ὁ Βούδδας, ἡ ὑπερτάτη καὶ ἀκατάληπτος διάνοια· ἐξ αὐτοῦ δὲ ὡς ἀκτινοβολοῦντος παράγονται τὰ λοιπὰ ὄντα, ἡ δὲ φωτιστικὴ αὕτη δύναμις ἐλαττοῦται καθ' ὅσον μακρύνεται αὐτοῦ εἰς τὸ διάστημα καὶ εἰς τὸν χρόνον.

Διὰ νὰ εἰσάξῃ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπείρου εἰς πνεύματα βαναύσων ἀνθρώπων ἡ θρησκεία αὕτη, πολλαπλασιάζει τεραστίως τοὺς κόσμους, ὑποτιθεῖσα διαφόρους ἀλλεπαλλήλους τάξεις, ὅπου ἐνδιαιτῶνται ὄντα βαθμηδὸν τελειότερα, μέχρι τῶν ὁποίων δύναται νὰ ὑψωθῇ ὁ ἄνθρωπος. (1)

(1) Ἴδε Τίμαιον Πλάτωνος.

Καθὼς δὲ ὁ τόπος κατέχεται ὑπὸ ἀπειροπληθῶν κόσμων, οὕτω καὶ ὁ χρόνος διαιρεῖται εἰς ἀπειραρίθμους περιόδους, εἴτε κάλπας· ἑκάστη δὲ κάλπη ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν ἑνὸς κόσμου, διαιρεῖται δὲ εἰς τέσσαρας περιόδους. Κατὰ τὴν πρώτην τούτων ὁ κόσμος μορφοῦται εἴτε συγκροτεῖται, τὰ ὄντα δὲ εὑρίσκονται τότε εἰς τὸν τόπον τῶν μορφωμάτων· ἀλλὰ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ἀρετὴ τοῦ Βούδδα ἐξασθενεῖ κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ τὰ πάντα παρακμάζουσιν. Ἀπὸ δὲ τὸν κόσμον τῶν μορφωμάτων ἢ εἰδῶν αἱ οὐσίαι καταβαίνουσιν εἰς τὸν τῶν ἐπιθυμιῶν· αὐτόθι διεγείρεται ἡ ὄρεξίς των, ἀφοῦ γευθῶσιν ὕδατός τινος ἀναβρύοντος καὶ ἡδέος ὡς τὸ πίαρ καὶ τὸ μέλι. Ἂν καὶ ἡ ἡδυπάθειά των ὑπάρχῃ ἁβρὰ καὶ μετρία, ἀμαυροῦται ὅμως ἡ λαμπρότης των· ἔπειτα δὲ, φαγοῦσαι βρῶμά τι παχύτερον, γίνονται βίαιοι καὶ ἐμπαθεῖς διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν φύλων, ἀκολούθως δὲ περιπίπτουσιν εἰς τὴν δουλείαν καὶ τὴν σκοτόμαιναν τῶν αἰσθήσεων.

Ἡ πτῶσις των ἐν τοσούτῳ ἐμποδίζεται· ὁ δὲ κόσμος εὑρίσκεται εἰς στάσιμόν τινα κατάστασιν, ὡς ἐν ἰσορροπίᾳ, διαρκοῦσαν μέχρι τινός. Ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀκάθεκτος πρὸς τὰ κάτω ροπὴ, καὶ πλησιάζει ὁ καιρὸς τῆς καταστροφῆς, ἀναγγελλόμενος διὰ καταιγίδων, ἐμπρησμῶν καὶ κατακλυσμῶν. Τὰ κακὰ ταῦτα ἀναβαίνουσιν ἀπὸ στεγάσματος εἰς στέγασμα τῶν ἀλλεπαλλήλων κόσμων, ἕως οὗ, ἐκλείποντος μὲν τοῦ ἀγαθοῦ πλεονάζοντος δὲ τοῦ κακοῦ, ἐπέλθῃ ἡ μεγάλη πυρκαϊὰ, ἥτις εἰς ἑπτὰ ἡμέρας καταναλίσκει τὰ ζῶα καὶ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ δαίμονας. Τότε τὸν τόπον τοῦ κόσμου καταλαμβάνει τὸ κενὸν, καὶ οὔτε ἡμέρα, οὔτε ἥλιος πλέον ὑπάρχει, ἐπικρατεῖ δὲ πανταχόθι σκότος.

Πάντα ταῦτα περιλαμβάνονται εἰς μίαν καὶ μόνην κάλπην· αἱ δὲ οὐσίαι (τὰ ὄντα) τῶν ἀνωτέρων στεγασμάτων τοῦ οὐρανοῦ, ὅπου δὲν ἐφικνοῦνται αἱ τοιαῦται καταστροφαὶ, διαρκοῦσι πολὺ πλειότερον παρ' ὅσον διαρκεῖ μία ἐκ τοιούτων μεταβολῶν. Τινὲς π. χ. ζῶσιν ἕως ὀγδοήκοντα χιλιάδας κάλπας!! Ὁποία καταπληκτικὴ ἀφθονία αἰώνων καὶ κόσμων εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Βουδδιστῶν!

Μεταξὺ δὲ τῶν αἰώνων καὶ κόσμων τούτων, δηλ. ἐκ μακρῶν διαλειμμάτων καὶ διαστημάτων, ἀναφαίνεται ἡ ἀπόλυτος οὐσία τοῦ Βούδδα, τουτέστι γίνονται ἐνσαρκώσεις τοῦ θεοῦ τούτου. Οἱ σωματοποιούμενοι τότε Βοῦδδαι ἔρχονται ὅταν, πληρωθείσης τινὸς ἡλικίας (περιόδου), μέλλωσι νὰ ἐγκαινιάσωσι τὴν ἐπερχομένην καὶ νὰ δείξωσι τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας. Ὁ τελευταῖος δ' αὐτῶν ἐπιφανεὶς ἐλέγετο Σακκωα-Μενῆ, μεσίας τοῦ Βουδδισμοῦ, γεννηθεὶς ἐκ παρθένου. Ὁ Βούδδας οὗτος εἶχε δύο οὐσίας, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἦτο γεννητὴ ἢ θνητὴ καὶ εἰς μεταμορφώσεις ὑποκειμένη, ἡ δὲ ἦτο αὐτὸς ὁ νόμος, δηλ. αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος. — Ὁ βίος τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ τούτου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλῆθος μύθων καὶ παραδόσεων, διότι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεώς του προσίθεται καὶ ἡ διήγησις τῶν προηγηθεισῶν ἐνσαρκώσεων καθ' ὅλην τὴν σειρὰν τῶν αἰώνων. Τὸ αὐτὸ δὲ συνέβη καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων ὑποκειμένων, δηλ. τῶν ἀλληλοδιαδόχων Βουδδῶν, τῶν ὁποίων διαγράφονται αἱ μεταμορφώσεις, αἱ παλιγγενεσίαι, τὰ θαύματα τῆς μετανοίας, τοῦ ἐλέους καὶ τῆς ὀπτασίας. Ἰδοὺ τὸ μυθολογικὸν μέρος τῆς θρησκείας ταύτης, κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ τὸ ἠθικόν.

Πρῶτος ὁ Βουδδισμὸς ἐκήρυξεν εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. Διότι, γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἰνδίαν, χώραν τῶν φυλῶν καὶ τάξεων, ὅ ἐστι τῶν ἐξαιρέσεων, κατεπάλαισε πάσας αὐτὰς, καὶ παρέστησε πάντας τοὺς λαοὺς ἔχοντας τὰ αὐτὰ δίκαια· καταδιωχθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Βραχμάνων, ὑπέστη διάφορα μαρτύρια. Οἱ ὀπαδοί του ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐδίδαξαν πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς, τὴν ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἀπαλλαγὴν, τὴν ταπείνωσιν, τὴν σκληραγωγίαν, καὶ τὸν ἔλεον· ἡ δὲ συμπάθεια αὐτῶν ἐξαπλοῦται καὶ εἰς τὰ ζῶα αὐτὰ καὶ τὰ φυτὰ, ὡς γλυκεῖά τις ἐαρινὴ δρόσος. Ἴσως μάλιστα καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θυσιάζεται διὰ τὰ ζῶα! ἐπειδὴ οἱ πανθεϊσταὶ, μὴ διακρίνοντες αὐτὸν τῆς φύσεως, δὲν τὸν προτιμῶσιν αὐτῆς· ὅθεν παραγγέλλονται οἱ πιστοὶ νὰ ἀφίνωσι τροφὴν εἰς τοὺς μῦς, νὰ μὴ ἀνάπτωσι λύχνον διὰ νὰ μὴ καίωνται τὰ ψυχάρια (αἱ πεταλοῦδες), νὰ περιποιῶνται δὲ τὰ νοσοκομεῖα τῶν ζώων· τὸ ἀνάπαλιν τῆς δόξης τοῦ Μαλλεμβραχίου, ὅστις, καταφρονῶν τὰ ζῶα ὡς ἄψυχα, κατεπάτει σκληρῶς τινὰ, ἂν καὶ τόσον τὰ ἠγάπα.

Ἀλλ' ὁ Βραχμανισμὸς ὡς πανθεϊστὴς φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ψυχρότητα, τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀπάθειαν. Διότι ὁ πανθεϊσμὸς, βλέπων βαναύσως ὡς μόνην ζωὴν τὴν ὑλικὴν ταύτην, ἐγκαταλιμπάνεται καὶ ἀποκοιμίζεται εἰς αὐτὴν, ἢ πιστεύων ὑψηλοφρονέστερον, καθὼς οἱ Βουδδισταὶ, μίαν μόνον ἀπόλυτον οὐσίαν, τῆς ὁποίας τὰ ὄντα ὑπάρχουσιν ὡς ἀντανάκλασις κτλ. θεωρεῖ τὸν κόσμον ὡς σκιὰν μόνον καὶ ὀλίγον περὶ αὐτοῦ φροντίζει, σπουδάζει μάλιστα καὶ ν' ἀπαλλαχθῇ τὴν ταχίστην· διότι ὁ παύων νὰ ἐνεργῇ, νὰ πράττῃ, νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ διανοῆται, ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ἀπάτης, συνάπτεται δὲ μετὰ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων (τῆς ἀπολύτου οὐσίας).

Πόσον διαφέρει ὁ Χριστιανισμός! ἐπειδὴ πρεσβεύει τὸν Θεὸν οὐχὶ ἁπλῶς ὡς οὐσίαν ἀπόλυτον, ἀλλ' ὡς αἰτίαν καὶ δημιουργὸν τοῦ παντός· οὔτ' ὡς ἀφῃρημένον τι ὄν, ἀλλ' ὡς θέλησιν ζῶσαν καὶ φιλάνθρωπον, ὡς νοῦν ἄπειρον ταυτιζόμενον μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, πολέμιον δὲ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας.

Ἀλλ' ἡ θρησκεία τοῦ Βούδδα, ἀναφανεῖσα πρῶτον εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐπαρχίαν Béhar, ὠφέλησεν ὅπου ἐκηρύχθη· διότι τείνει πάντοτε ὡς μοχλός τις ἰσχυρὸς ὅπως ἀνεγείρῃ τοὺς βαρβάρους ὡς οἱ Τάρταροι λαοὺς, ἢ τοὺς εἰς ἄκρον φιλοκερδεῖς καὶ φιληδόνους, ὡς οἱ Κινέζοι, ἀπὸ τὴν ὕλην εἰς ὑψηλοτέρας τινὰς ἀφῃρημένας ἰδέας· οὕτω δὲ προπαρασκευάζει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν Χριστιανισμὸν, ἀπ' ἐναντίας τοῦ Βραχμανισμοῦ καὶ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Ὅθεν οὐδαμοῦ τοσοῦτον εὐκόλως εἰς τὴν Ἀσίαν εἰσήχθη ἡ Εὐαγγελικὴ πίστις, ὅσον ὅπου εὑρῆκεν ἤδη διαδεδομένον τὸν Βουδδισμόν.

Ὁ Βουδδισμὸς ἔχει μοναχοὺς ἱερεῖς, καλογραίας καὶ πατριάρχην, ὅστις τιμᾶται ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Βούδδα, ἴσως δὲ καί τι πλέον. Ἕκαστον παιδίον, γεννώμενον κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου, δύναται νὰ ἐλπίσῃ τὴν τιμὴν τῆς διαδοχῆς του. Τοιοῦτοι ἔζησαν μέχρι τινὸς τριάκοντα τρεῖς, κατὰ τὴν Ἰαπωνικὴν ἐγκυκλοπαιδείαν· ὅθεν ὁ Ρεμουζὰτ συμπεραίνει ὅτι ὁ Βούδδας ἀπέθανεν 950 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἂν ἕκαστος τῶν πατριαρχῶν ἔζησεν 70 ἔτη. Παριστάνεται δὲ, εἴτε εἰκονίζεται ὁ Βούδδας, κατὰ

32 τρόπους· οἱ δὲ Μογγόλοι καὶ Κινέζοι ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν ὀγδοήκοντα εἴδη καλλονῆς!!

Ἑκατὸν δὲ ἑξήκοντα ἑπτὰ ἔτη πρὸ Χριστοῦ ὁ εἰκοστὸς δεύτερος πατριάρχης ἀπῆλθεν ὡς ἱεραπόστολος μέχρι Φεργανᾶ τῆς μικρᾶς Βουχαρίας, δηλ. 400 λεύγας μακρὰν τῆς Ἰνδίας, τῆς ὑπὸ τῶν ἱερῶν ποταμῶν ποτιζομένης χώρας, ἔξω τῆς ὁποίας, κατὰ τοὺς Βραχμᾶνας, δὲν ὑπάρχει ἐλπὶς σωτηρίας. Ἐκεῖθεν δ' ὑπ' αὐτῶν ἐλαυνομένη ἡ θρησκεία τοῦ Βούδδα, διεσώθη εἰς τὴν νῆσον Ταπροβάνην κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα πρὸ Χρ. αὐτόθεν δὲ μετέβη εἰς τοὺς Σίνας (Βιρμάνους), Σιαμαίους, τὴν Ἰάβαν καὶ τελευταῖον τὴν Κίναν (390 πρὸ Χριστοῦ)· ἔπειτα δὲ ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος πατριάρχης Bohdi Darma μετέθηκε τὸ κέντρον του αὐτόθι περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ.

Ἀποθανόντος τούτου, οἱ Βραχμᾶνες κατέσφαξαν ἐλεεινῶς πάντας τοὺς Βουδδιστάς· αἱρεσιάρχης δέ τις θεολογικῆς φιλοσοφίας, Μιμάνσα λεγόμενος, ἐξέδωκε ταύτην τὴν προκήρυξιν: «Ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς θαλάσσης μέχρι τῆς ὑπωρείας τοῦ χιονοσκεποῦς Ἰμάου, ὅστις φεισθῇ γυναικῶν καὶ παιδίων τῶν Βουδδιστῶν τιμωρεῖται διὰ θανάτου.»

Ἀλλ' ἐκ τοῦ καταδιωγμοῦ τούτου ὁ Βουδδισμὸς ἐπήρθη καὶ ηὐξήθη ὡς πῦρ ὑπὸ ἀνέμων ἀναῤῥιπιζόμενον. Ὅθεν ἔκτοτε ἐπεκράτησε πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὴν Κίναν, καὶ Ἰαπονίαν, πρὸς βοῤῥᾶν εἰς τὸ Θουβὲτ, πρὸς νότον εἰς τὴν Κορέαν, πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Περσίαν καὶ διάφορα Ταρτάρων γένη. Διῃρέθη ὅμως καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Ἰνδίας μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἔπειτα δὲ σχεδὸν ἐξέλιπε· ἰδιαιτέρως δὲ καθιδρύθη εἰς τὴν πόλιν Κόθαν, ὅπου (397—400 μετὰ Χριστὸν) ἀνήγειρε καὶ μοναστήρια.

Ἀφοῦ οἱ Μογγόλοι ὑπέταξαν τὴν Κίναν ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Γκεγγὶς Χὰν, οἵτινες ἦσαν πρὸς πάσας τὰς θρησκείας ἀδιάφοροι, ὁ προεδρεύων αὐτόθι πατριάρχης, καταγόμενος ἐκ τοῦ Θουβὲτ, ἀπεθεώθη· ἔκτοτε ἀφιερώθησαν εἰς αὐτὸν ἐκτεταμένα τεμένη, ἐκλήθη δὲ Λάμα (ἀρχιερεύς.)

Ἂν καὶ οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κίνας ἐφάνησαν κατ' ἀρχὰς ἀνεξίθρησκοι, ἢ μᾶλλον πρὸς πάντα τὰ δόγματα ἰσορρέπεῖς, ἔκλινον ὅμως κατ' ὀλίγον εἰς τὸν Βουδδισμόν.

Μετὰ δὲ τὴν ἔξωσιν τῶν Μογγόλων, ἡ διαδεχθεῖσα αὐτοὺς γενεὰ τῶν Μὶγγ ἔδειξε τὰ αὐτὰ καὶ αὕτη φρονήματα ὑπὲρ τοῦ Βουδδισμοῦ· ἡ δὲ ἐπελθοῦσα ὕστερον εἰσβολὴ καὶ κραταίωσις τῆς νῦν βασιλευούσης γενεᾶς τῶν Mantchous ἐστερέωσαν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπείσακτον ταύτην θρησκείαν. Ἐπενήργησε δὲ αὕτη τοσοῦτον ἐπὶ τῶν Μογγόλων τῆς Ταρταρίας, ὥστε οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι πορθηταὶ στρατηγοὶ τοῦ Γκεγγὶς Χὰν μετεβλήθησαν εἰς θεωρητικοὺς Λάμας, ἡ δὲ φιλοπόλεμος ὁρμή των ἐχωνεύθη εἰς τὰς ἐκστάσεις καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς παγκοσμίου ψυχῆς ἢ τῆς φύσεως. Οὕτω δὲ τὰ ἤθη ἐξημερώθησαν, καὶ εἰσήχθη ἡ σπουδὴ τῶν γραμμάτων τῆς Σανσκριτικῆς καὶ Θουβετανικῆς γλώσσης, τῶν ὁποίων τὰ ἱερὰ βιβλία διετηροῦντο καὶ μετεφράζοντο εἰς τὰ μοναστήρια, καθὼς τὰ Λατινικὰ κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὰ τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Ἀγγλίας.

Σήμερον δὲ ὁ Δαλαϊλαμᾶ, εἴτε μέγας Λάμας, τιμᾶται ὡς μετεμψύχωσις τοῦ θεοῦ Βούδδα. Ἐπιτρέπεται δὲ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας νὰ λαμβάνῃ τὴν τοιαύτην προσηγορίαν, ἂν προσθέτῃ καὶ τὸ «ὑπήκοος εὐπειθέστατος.» Εἰ δὲ κατὰ τύχην περιπέσῃ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ αὐτοκράτορος, μετακαλεῖται εἰς τὴν Αὐλὴν, ἐκεῖ δὲ νοσήσας (τυπικώτατα), θεραπεύεται ἐπιμελῶς ὑπὸ τῶν Ἀσκληπιῶν τοῦ αὐτοκράτορος· ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἡ ἐπίσημος ἐφημερὶς ἀναγγέλλει ὅτι ὁ Βούδδας ἤλλαξε κατοικίαν, καὶ μέλλει νὰ ἀναγεννηθῇ εἰς τὸ Θουβέτ!!

Λέγεται δὲ ὅτι πρὸ 30 ἐτῶν δὲν ὑπῆρχε Λάμας, ἐπειδὴ συνέβη διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἱερᾶς συνόδου τοῦ Θουβὲτ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος· διότι ἐκείνη μὲν διϊσχυρίζετο ὅτι παιδίον τι γεννηθὲν εἰς τὸ Θουβὲτ ἦτο ὁ Λάμας, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὐναντίον διετείνετο ὅτι ὁ Βούδδας ἐτίμησε τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐγεννήθη.

Ὁ σοφὸς Ρεμουζὰτ, ὅστις εἰσεχώρησε τοσοῦτον βαθέως εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν Ἀσιατικῶν τούτων γνώσεων, ἀπέθανε δυστυχῶς εἰς ἡλικίαν 42 ἐτῶν! Τίς ἄραγε καὶ πότε θέλει ἀναλάβει, ἢ μᾶλλον ἀνεύρει, τὸν λεπτότατον τῆς Ἀριάδνης μίτον, ὅστις διέφυγε τὰς χεῖρας τοῦ ἀκαμάτου τούτου περιηγητοῦ;

Ο ΒΑΡΩΝΟΣ ΣΙΜΩΝ ΣΙΝΑΣ.

Ἀπὸ τοὺς κόλπους ἐνδόξων τόπων, μεγάλων ἐθνῶν, ἐξέρχονται πάντοτε μεγάλα φαινόμενα, ἔξοχοι ἄνδρες. Ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἱστορίαν γῆ μεγάλη καὶ καταπληκτική, αὕτη εἶνε ἡ Μακεδονία. Ἡ Μακεδονία παρήγαγε πρωτότυπα καὶ ἐκπληκτικὰ φαινόμενα· ὑπῆρξε πρώτη ἡ κυρία τῆς γῆς, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἰδέαν τὴν κυριαρχικὴν, ἐδίδαξε τὴν κατάκτησιν τῆς οἰκουμένης.

Ἀπέναντι τῆς ἀηττήτου σημασίας της ἔκλινον αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων, συνεστάλησαν αἱ θάλασσαι καὶ οἱ ποταμοὶ, ἔστρεψαν τὰ νῶτα ὁ σίδηρος καὶ τὸ πῦρ, καὶ οἱ λαοὶ τὴν προσεκύνησαν ὡς μητέρα τοῦ Διὸς, ὡς μητρόπολιν τοῦ κόσμου· ἀκόμη ἀνακαλύπτονται εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς τὰ μνημεῖά της, τὰ ἐκπληκτικά της ἴχνη.

Ἡ Ῥώμη, μαθήτρια αὐτῆς, τὴν ἐμιμήθη, καὶ ὁ Ναπολέων, ὁ ἔγγονός της, ἠθέλησε νὰ κληρονομήσῃ τὴν ἀγήρατον δόξαν της.... Δὲν ἔχομεν παράδειγμα ἄλλο· ὅλοι οἱ αἰῶνες, ὅλα τὰ ἔθνη ἐφάνησαν μικρὰ πτηνὰ ἐνώπιον τοῦ ἀετοῦ τῆς Μακεδονίας· ἡ δόξα της ὑπῆρξε ταχεῖα, ταχεῖα ὡς ἀςραπὴ, ἀλλ' ἐξεθάμβωσε τὴν οἰκουμένην ὅλην.

Ἡ Μακεδονία ὑπῆρξεν ἡ περικλεὴς πατρὶς τοῦ ἐκπληκτικοῦ δημιουργοῦ τῆς δόξης της, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἡ πατρὶς τοῦ Πύῤῥου, τοῦ Καρατάσου, τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ.—Αὕτη ἡ μεγάλη καὶ ἔνδοξος γῆ εἶνε ἡ πατρὶς τοῦ Βαρώνου Σίνα.

Ὅταν θαυμάζῃ τις τοὺς μεγάλους ἄνδρας, θαυμάζει τὸ μεγαλεῖον τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὁποῖον οὗτοι ἀντιπροσωπεύουσι. Ποίαν ἰδέαν ἠθέλομεν ἔχει τῆς ἀρετῆς, ἄνευ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες τὴν ἀπεθέωσαν; Τί ἤθελον εἶσθαι τὰ μεγάλα ἔθνη, ἄνευ τῶν ἐνδόξων αὐτῶν ἀνδρῶν, οἵτινες τὰ ἐδόξασαν; Πῶς ἄλλως ἤθελε δείξει ὁ οὐρανὸς τὴν εὔνοιάν του εἴς τινα μέρη τῆς γῆς, εἰμὴ διὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῶν φαινομένων, ἅτινα ὑπῆρξαν τὰ ὄργανα τῶν μεγάλων αὐτοῦ βουλῶν;

ΣΙΜΩΝ ΣΙΝΑΣ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Σίνα μᾶς ἀνεκάλεσε τὰς ἐνδόξους ταύτας ἀναμνήσεις· ἀλλὰ τὸ ἔνδοξον ὄνομα εἶνε καρπὸς ἐναρέτων, κοινωφελῶν, μεγάλων πράξεων. Ὁ Γεώργιος Σίνας, ὁ μέγας πατριώτης καὶ πατὴρ τοῦ ἤδη ἐπιζῶντος μονογενοῦς Σίμωνος, ὁ Γεώργιος Σίνας, λέγομεν, γνήσιος καὶ περικλεὴς υἱὸς τῆς ἐνδόξου ταύτης χώρας, ἔδειξε πάντοτε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ μακροῦ βίου του ὅτι δὲν ἐλησμόνησε τὴν μεγάλην αὐτὴν καταγωγήν του. Ἐξελθὼν πρὸ χρόνων ἐκ τῶν κόλπων τῆς πατρίδος του, δὲν εὗρεν ἐνώπιόν του στάδιον δορυκτησίας, εὗρεν ὅμως στάδιον εἰρηνικῶν κατακτήσεων, καὶ οἱ εἰρηνικοὶ θρίαμβοί του ἀπέδειξαν ὅτι ἔφερεν ἐκ φύσεως τὸ μέγα ἐκεῖνο πάτριον πνεῦμα. Ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν ἀναπτύσσεται τὸ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον, ἡ δὲ ὑπεροχὴ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας δὲν θεωρεῖται ὑπὸ μίαν ἔποψιν μόνον. Ἐζήτει τι περισσότερον ἐπὶ τέλους ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἰς τὰ βάθη τῶν Ἰνδιῶν, εἰμὴ τοὺς θησαυρούς των; δὲν διήνοιξεν ὡς ὀχετὸν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ τοὺς μετοχετεύσῃ εἰς τῆς ἀνδρείας πατρίδος του τοὺς κόλπους; —Ὁ Γεώργιος Σίνας ἐξετέλεσε τὸν μεγαν τοῦτον σκοπὸν ἀναλόγως τοῦ ὁρίζοντός του, χωρὶς νὰ συνταράξῃ ποσῶς, ὡς ἐκεῖνος, τὴν οἰκουμένην.

Ὁ Σίνας, ἀνὴρ μεγαλόνους, ἀπέδειξεν ὅτι ἐννοεῖ κατὰ βάθος διὰ τίνος ὁδοῦ κατορθοῦνται τὰ μεγάλα ἔργα. Ὁ Σίνας ἐγνώρισε καλῶς τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, καὶ κατενόησεν ἐξαιρέτως ὅτι, ἂν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος δὲν ἤθελε χρηματίσει μαθητὴς τοῦ Ἀριςοτέλους καὶ στρατιώτης τοῦ Πελοπίδα, δὲν ἤθελεν ἀναφανῆ ὁ ἐξαίσιος δορυκτήτωρ τῆς γῆς, ὁ τεράστιος δημιουργὸς τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς Μακεδονίας. Ἡ Ἑλλὰς, ἡ ἑστία αὕτη τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων, ὑπῆρξε τὸ σχολεῖόν του, καὶ ἡ Μακεδονία ὑπῆρξεν ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος· ἐφ' ᾧ καὶ ἐπὶ τοῦ κλεινοῦ αὐτῆς ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, ἐκ τῶν στέρνων τοῦ ὁποίου ἐξεχύθησαν καὶ ἐπλημμύρησαν τὴν γῆν αἱ κοινωνικαὶ ἀρεταὶ καὶ τὰ φῶτα, ἄφθονα διεσκόρπισε τὰ μνημεῖα τοῦ ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ του.

Τοῦ μεγάλου τούτου καὶ εὐκλεοῦς πολίτου τῆς Ἑλλάλος ἐφάμιλλος ἀπελείφθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ υἱὸς καὶ διάδοχος, ὁ νοήμων, συνετὸς καὶ μεγαλουργὸς Σίμων, οὗ τινος τὸ ἐρίτιμον ὁμοίωμα παραθέτομεν ἐνταῦθα. Ἀνὴρ, συνενῶν τὸν ἰδιωτικὸν χιτῶνα μετὰ τῶν εὐγενεστέρων ψυχικῶν τάσεων καὶ τὴν ἐλευθεριότητα μετὰ τῆς ὑψίςης αὐταπαρνήσεως, εἶνε ὁ Σίμων Σίνας, ὁ κρουνὸς οὗ-

τος τῆς εὐποιΐας καὶ μέγιστος τοῦ ἔθνους εὐεργέτης. Ὁ Σίμων Σίνας εἶνε ἡ ἐν ἀτόμῳ σκιαγραφία τῆς ἰδιωτικῆς ἀρετῆς, τῆς κοινωνικῆς τάσεως, τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας. Παρὰ τὴν ὑστάτην κλίνην μεγαλοφυοῦς καὶ εὐεργετικοῦ πατρὸς γονυκλινὴς ὁ Σίμων, ἐδέχθη τοὺς ὑστάτους φθόγγους πτερυγιζούσης πατρικῆς ψυχῆς, καὶ τοὺς τελευταίους ἐκείνης ἤκουσεν ἐν κατανύξει πόθους. Ποῖοι δὲ ἦσαν οἱ πόθοι οὗτοι τοῦ θνήσκοντος;

Πόθους καλοὺς ἐξέχυσε, καλλίστας ἐντολὰς
τοῦ θνήσκοντος ἡ γλῶσσα,
καὶ τελευταῖοι λόγοι της: «ὁ Σίμων κ' ἡ 'Ελλάς!»

Βαρὺ πενθοῦσα ἡ κοινὴ πατρὶς, ὠλώλυξεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς, ἀντωλώλυξε δὲ ἡ γενέτειρα Μακεδονία. Ἀλλὰ τοῦ δένδρου ὁ καρπὸς ἦν ὥριμος, καὶ ὁ υἱὸς ἄξιος τοῦ πατρός. Μὲ τοῦ νοὸς τὰς πτέρυγας ὁ Σίμων ἐπεσκέψατο τὴν ἱερὰν γῆν τῆς Παλλάδος καὶ τῶν φώτων. Ἐκεῖ

εἰς τῆς Νυκὸς τὴν κορυφὴν προέκυπτεν, εἰς μνήμην
τοῦ ἱδρυτοῦ παντοτεινὴν,
ναὸς διδάσκων τὴν κλεινὴν
τῶν ἄστρων ἐπιστήμην·
καὶ νέα Μοῦσα εἰς φωτὸς ἐλούετο ἀκτῖνας.
ἔχουσα σφᾶραν καὶ σταυρὸν,
κ' ἔγραφεν ἔπος ἱερὸν
ἓν ὄνομα, «ὁ Σίνας!»

Εἶδεν ὁ υἱὸς τὴν δόξαν τοῦ πατρὸς χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένην ἐπὶ τοῦ ὡραιοτέρου τῶν οὐρανῶν, τῆς εὐγενεστέρας καὶ ἱερωτέρας τῶν πόλεων μετὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τοὺς πόθους του ἐκτελῶν, ἐβάδισεν ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῆς πατρῴας εὐκλείας, ἀντιφιλοτιμούμενος νὰ δεικνύῃ ζῶσαν τὴν φιλοπατρίαν, ἣν παρ' ἐκείνου ἐκληρονόμησε.

Σπάνιοι εἰσὶν οἱ ἄνδρες, οἵτινες δύνανται νὰ μεγαλυνθῶσιν ἢ νὰ διατηρήσωσι καὶ νὰ ἐπαυξήσωσι τὸ κληρονομικὸν μεγαλεῖόν των ἐν μέσῳ Αὐτοκρατορίας μεγαλοπρεποῦς καὶ ἰσχυρᾶς, οἵα ἐστὶν ἡ Αὐστρία. Ἀλλ' ὁ Σίμων Σίνας ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἀνδρῶν τούτων. Κατασταθεὶς σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς εἰς τὸ μέγα τοῦτο Κράτος ὡς κληρονομήσας τὰς ἀρετὰς τοῦ πατρός του, φέρει ὡς θρίαμβον τῆς εὐσεβοῦς καὶ ἀρίστης διαγωγῆς του τὸ εὐνοϊκὸν δεῖγμα τῆς ὑψηλῆς εὐνοίας σεπτοῦ Αὐτοκράτορος, τὸν τίτλον τοῦ Βαρώνου. Τὸ ὄνομα τοῦ Σίνα ἀναμιγνύεται εὐπρεπῶς εἰς τὰς πλέον ὑψηλὰς κοινωνικὰς σχέσεις, καὶ κυκλοφορεῖ εἰς ἅπαντα τὸν μεγάλον πολιτικὸν καὶ ἐμπορικὸν κόσμον. Ἑλκύσας τὰ βλέμματα τῶν πλέον ἀξιολόγων ἐθνῶν καὶ κυβερνήσεων, φέρει λαμπρὰ δείγματα τῆς μεγάλης ὑπολήψεως, ἣς ἀπολαύει πανταχοῦ, καὶ ἡ καρδία του πάλλει εὐγενῶς πρὸ πάντων ὑπὸ τὸ σεμνὸν παράσημον τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ὡς ἀνώτερος Ταξιάρχης τοῦ Σωτῆρος.

Εἰς τοὺς κόλπους τοσαύτης δόξης, δυνάμεως καὶ εὐδαιμονίας, ὁ Βαρῶνος Σίνας ἐξασκεῖ ἐνταῦτῷ καὶ τὰς πλέον ἐξαιρέτους ἰδιωτικὰς ἀρετὰς, ἃς ὁ οὐρανὸς οὕτως ἀντήμειψε διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εὐνοίας του· τὸ δὲ αἴσθημα τῆς θρησκείας καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ εἰσὶ τὰ ἀκραιφνέστερα αἰσθήματα, ἅτινα βασιλεύουσιν ἐν τῇ εὐγενεῖ αὐτοῦ καρδίᾳ.

Ἀνὴρ μεγαλοφυὴς ὁ πατὴρ τοῦ Σίμωνος, μεταξὺ τῶν τοσούτων γενναίων συνεισφορῶν του πρὸς τὴν μεγάλην αὐτοῦ πατρίδα, ἥτις ἦν ὁ γλυκύτερος ὄνειρός του, ἐπενόησε τὸ ἀγχίνουν ἔργον τῆς πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ἀνυψώσεως τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας, θέλων νὰ δώσῃ τρόπον τινὰ εἰς τοὺς συμπολίτας του τὴν ὑψηλὴν ὁδηγίαν περὶ τοῦ πνεύματος, δι' οὗ δύνανται νὰ ἀνυψωθῶσι καὶ νὰ μεγαλυνθῶσι, καὶ ἀποδείξας ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη διὰ νὰ ἕρπῃ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι ἡ ψυχὴ ἀνήκει εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ὁ κόσμος διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶνε ὁλόκληρον τὸ σύμπαν. Ἀνήγειρε λοιπὸν ἐπὶ τοῦ κλασικοῦ αὐτῆς ἐδάφους μνημεῖον ὑψιπρεπὲς, μαρτυροῦν τὸ ὕψος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τὸ ἐπὶ τοῦ Νυμφαίου λόφου περικαλλὲς Ἀστεροσκοπεῖον, ὁπόθεν ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ αἰώνιον μέλλον, ὡς ἀπὸ παντεφόρου σκοπιᾶς, θέλει ἀναπτεροῦσθαι διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς φαντασίας της πρὸς τὰς αἰθερίους πεδιάδας, καὶ, διορῶσα τοὺς οὐρανίους κόσμους, θέλει ἀνερευνᾷ τὰ μυστήρια καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς ἀνεξερευνήτου φύσεως.

Κατὰ πάντα ἄξιος γόνος τοῦ πατρὸς καὶ γνήσιος τῶν πατρῴων ἀρετῶν καὶ τῶν ἐκείνου αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων κληρονόμος καὶ μιμητὴς ὁ Βαρῶνος Σίμων, ἀνὴρ νοήμων, συνετὸς καὶ γενικοῦ πνεύματος, τὴν προσοχήν του ἔρριψεν ἐπίσης ὡς ὁ πατήρ του εἰς τὴν σεμνὴν τῆς μεγάλης καὶ κοινῆς πατρίδος γῆν, δὲν ἔπαυσεν εὐεργετῶν αὐτὴν πολυειδῶς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων αἰώνιον κατέλιπεν αὐτῇ μεγαλεῖον, τὴν ἀνέγερσιν τῆς ὡραίας καὶ μεγαλοπρεποῦς Ἀκαδημίας, ἥτις καλλιμάρμαρος ἐγείρεται παρὰ τὸ Πανεπιστημεῖον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κλεινοῦ ἐδάφους, ὁ μεγαλοπρεπὴς ὁρίζων τοῦ ὁποίου ἀντηχεῖ εἰσέτι ἀπὸ τὴν ἐναρμόνιον φωνὴν τῶν μεγαλοφυεστέρων ποιητῶν, ῥητόρων καὶ φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκεῖ ὅπου οἱ Πλάτωνες ἄλλοτε καὶ οἱ Ἀριστοτέλεις, νοερὰν στήνοντες κλίμακα, ἀνέβαινον ὑπὲρ τὸν ἀρχαῖον Ὄλυμπον ὅπως ἀνεύρωσι τὸν Θεόν· ἐπὶ τῶν ἱερῶν τάφων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν προσέλευσιν ὁ Θεάνθρωπος ἀνέκραξε «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου!» καὶ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας, ὅπου ἡ φωνὴ τῶν προγόνων εἰσέτι ἀντηχεῖ, τὴν ἀνθρωπότητα ἠλεκτρίζουσα, ἀνέστησεν ὁ Σίμων τὴν νεωτέραν Ἀκαδημίαν, ἄσυλον τῶν εἰς τὰ ξένα ξενιζομένων Πλατώνων καὶ τὴν εἰς τὰ πάτρια κάθοδον ἐξαιτουμένων. — Ἐχειραγώγησε τὴν ὑπὸ τὰ ῥάκη τῆς πενίας ἐθνικὴν ὀξύνοιαν, συνέδραμε τὴν νεάζουσαν εὐφυΐαν, καὶ, τὴν ὕλην τῶν ψυχικῶν τάσεων καθιστῶν ὄργανον, κατέστησεν ἑαυτὸν κάλλιστον δεξίωμα τῇ πατρίδι. Ὦ! τὸ τέμενος τοῦτο θέλει χρησιμεύσει ἀναντιῤῥήτως ὡς τὸ βῆμα, ἀφ' οὗ θέλει ἀνυψωθῇ εἰς τὸ μέλλον ἡ Ἑλληνικὴ διάνοια, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ φυλὴ θέλει προσφέρει πάντοτε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ψυχικῆς συγκινήσεως τὸ τρισέβαστον ὄνομα τοῦ Σίνα.

Εἴθε ὁ Βαρῶνος Σίνας, ὅστις κατενόησεν ἐντελῶς τὴν μεγάλην θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ὡς πρὸς τὸ παρὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέλλον τῆς πατρίδος του, ν' ἀναφανῇ καθ' ὁλοκληρίαν ὁ προαγωγὸς τῆς κοινῆς αὐτῆς εὐημερίας διὰ τῶν μέσων, ἅτινα ἐπὶ τούτῳ ἴσως ἡ θεία Πρόνοια ἐνεπιστεύθη εἰς τοὺς κόλπους του. Ἡ κοινὴ εὐημερία τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὁ φιλάγαθος καὶ πρακτικὸς σκοπὸς τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ μεγάλοι ἄνδρες, οὓς ἐκλέγει ὁ Ὕψιστος ὡς ὄργανα τῆς βουλῆς του, ἃς ἀναδεικνύωνται ἄξιοι τῆς θείας ἐντολῆς των. Εἰς τοῦτο ἀπόκειται καὶ ἡ μέλλουσα αὐτῶν ἀνταμοιβὴ, καὶ τοῦ ὀνόματός των ἡ ἀθάνατος δόξα. Διότι ὅπου τὸ σκέπτεσθαι ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἰσοβαρὲς τῷ ὑπὲρ ἑαυτοῦ σκέπτεσθαι, ἐκεῖ ἡ φλὸξ τοῦ βωμοῦ τῆς ἀγάπης ἀγνὴ ὑψοῦται εἰς τοὺς αἰθέρας· καὶ ὅπου τὸ ἄτομον θύει τὸν ἐγωϊσμὸν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ἀδελφότητος, ἐκεῖ ἡ ὁδὸς τῆς τελειότητος χαράσσεται καὶ ἡ λαμπὰς τῆς προόδου ἀνάπτει.

Ρ.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

ΤΟ ΣΚΟΠΙΜΟΝ ΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ.—Τῷ ὄντι, τίποτε δὲν εἶνε μικρὸν εἰς τὴν φύσιν· ὁ ἐμβατεύων εἰς τοὺς μυχοὺς αὐτῆς γινώσκει τοῦτο. Μολονότι ἡ φιλοσοφία οὐδεμιᾶς ἀπολαύει ἱκανοποιήσεως, μὴ δυναμένη οὐδὲ τὸ αἴτιον νὰ διαγράψῃ οὐδὲ τὸ ἀποτέλεσμα νὰ ὁρίσῃ, ὁ θεωρὸς ὅμως ἔρχεται εἰς ἐκστάσεις ἀχανεῖς, παρατηρῶν τὰς ἀποσυντεθειμένας ταύτας δυνάμεις ληγούσας ὅλας εἰς τὴν ἑνότητα· τὰ πάντα ἐργάζονται διὰ τὸ πᾶν.

Ἡ Ἄλγεβρα ἐφαρμόζεται εἰς τὰ νέφη, ἡ μαρμαρυγὴ τοῦ ἀσέρος ὠφελεῖ τὸ ῥόδον. Τίς τολμᾷ νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ εὐωδία ὁποιουδήποτε ἄνθους ὑπάρχει ἀνωφελὴς εἰς τοὺς ἀστερισμούς; καὶ τίς δύναται νὰ ὑπολογίσῃ τὴν μεταφορὰν ἑνὸς ἐλαχίστου μορίου ὕλης; Τίς ἐξ ἡμῶν γινώσκει ἂν ἡ δημιουργία τῶν κόσμων δὲν γίνεται ἐκ τῆς πτώσεως κόκκων ἄμμου; Τίς οἶδε τὰς ἀμοιβαίας παλιῤῥοίας καὶ ἀμπώτιδας τοῦ ἀπείρως μεγάλου καὶ τοῦ ἀπείρως μικροῦ, τὴν ἀντήχησιν τῶν αἰτιῶν εἰς τὰ βάραθρα τοῦ ὄντος;

Τὸ μικρότατον τῶν ἐντόμων, ἐν ἄκαρι, χρησιμεύει. Τὸ μικρὸν εἶνε μέγα, τὸ μέγα εἶνε μικρόν· ὅλα εἶνε ἰσορῥοπία ἐν τῇ ἀνάγκῃ· φοβερὸν ὅραμα πρὸ τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν! Ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων τεράστιαι σχέσεις. Ἐντὸς τοῦ ἀνεξαντλήτου συνόλου τούτου, ἀπὸ τοῦ ἡλίου μέχρι τοῦ κώνωπος, οὐδὲν περιφρονεῖ τὸ ἕτερον· ἕκαστον ἔχει χρείαν τοῦ ἑτέρου. Τὸ φῶς δὲν ἀπάγει εἰς τὸν κυανοῦν αἰθέρα τὰς γηΐνους εὐωδίας, χωρὶς νὰ γινώσκῃ εἰς τί τῷ χρησιμεύουσιν· ἡ νὺξ δαψιλεύει μερίδας ἀστερίου οὐσίας πρὸς τὰ καθεύδοντα ἄνθη· ὅλα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔχουσι τὸν μίτον τοῦ ἀπείρου δεδεμένον εἰς τὸν πόδα των. Ἡ βλάστησις συνδυάζεται μὲ τὴν γέννησιν μετεώρου τινὸς καὶ μὲ τὸ κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἡ χελιδὼν καταφέρει διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτῆς εἰς τὸ ὠόν, ἐξερχομένη· καὶ πάλιν μὲ τὸν αὐτὸν κόπον ἡ βλάστησις παράγει τὸν σκώληκα τῆς γῆς καὶ συγχρόνως τὸν Σωκράτην. Ὅπου λήγει τὸ τηλεσκόπιον ἄρχεται τὸ μικροσκόπιον. Ποῖον ἐκ τῶν δύο εἶνε ὀξυδερκέστερον; Ἐκλέξατε. Εὐρωτιᾷ τι; παρατηρήσατε τὸν εὐρῶτα· ἓν μόριον αὐτοῦ εἶνε μία πλειὰς ἀνθέων· εἰς νεφελίας εἶνε ἀσέρων μυριακιά. Ὦ τῆς ὑπερεξαισίου μηχανῆς, ἧς τὸ μὲν πρῶτον ἐλατήριον εἶνε μία σκνίψ, ὁ δὲ τελευταῖος τροχὸς, ὁ τοῦ ζωδιακοῦ!

Ο ΘΑΛΑΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ.—Εὐκολώτερον ἠδύνατό τις νὰ εἰσάξῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς ἕνα θάλαμον νυμφικὸν, ἢ εἰς ἕνα παρθενικὸν θάλαμον. Ἡ ποίησις θὰ τὸ κατώρθωνε μόλις, ἀλλ' εἰς τὸν πεζὸν λόγον δὲν ἐπιτρέπεται.

Ὁ θάλαμος κόρης εἶνε τὸ ἔνδον ἄνθους, τοῦ ὁποίου ὁ κάλυξ ἀκόμη δὲν ἤνοιξε. Τὸ κρίνον τὸ κεκλεισμένον εἰσέτι δὲν πρέπει νὰ ἴδῃ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου, πρὶν ἢ τὸ ἴδῃ ὁ ἥλιος. Ἡ γυνὴ ἐν κάλυκι εἶνέ τι ἱερόν. Ἡ ἀποκαλυπτομένη ἀμίαντος ἐκείνη κλίνη· τὸ ἡμίγυμνον ἐκεῖνο σῶμα, τὸ φοβούμενον αὐτὸ ἑαυτό· ὁ λευκὸς ποῦς ἐκεῖνος, ὁ καταφεύγων εἰς τὴν συρτὴν ἐμβάδα· τὰ στέρνα ἐκεῖνα, τὰ σκεπαζόμενα καὶ ἐνώπιον τοῦ καθρέπτου αὐτοῦ, ὡς νὰ ἦτο ὁ καθρέπτης ὀφθαλμός· ὁ χιτὼν ἐκεῖνος, ὁ σπεύδων νὰ ἀνασυρθῇ καὶ νὰ κρύψῃ τὴν ὠμοπλάτην, ἐὰν συμβῇ νὰ τρίξῃ ἐν ἔπιπλον ἢ νὰ διαβῇ ὄχημά τι ἐκ τῆς ὁδοῦ· οἱ δενόμενοι ἐκεῖνοι θώμιγγες· αἱ θηλυκωνόμεναι πόρπαι· τὰ ῥίγη ἐκεῖνα τὰ λεπτὰ τῆς αἰδοῦς μᾶλλον ἢ τοῦ ψύχους· ὅλων ἐν γένει τῶν κινήσεων ὁ χαριέστατος τρόμος· ἡ πτερωτὴ σχεδὸν ἀνησυχία ἐκείνη, ἐνῷ οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος· αἱ ἀλληλοδιάδοχοι φάσεις τοῦ φορέματος, φάσεις θελξικάρδιοι ὅσον καὶ τὰ νέφη τῆς ἠοῦς,—ὅλα ταῦτα εἶνε ἀνάρμοστον νὰ διηγηθῇ τις, πολὺ δὲ μάλιστα προέβη καὶ μόνον ὑποδεικνὺς αὐτά.

Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου πλειότερον θρησκευτικὸν σέβας ὀφείλει πρὸς τὴν ἀνατολὴν παρθένου, ἢ πρὸς τὴν ἀνατολὴν ἀστέρος· ἐπειδὴ μάλιστα ἡ παρθένος εἶνε πρᾶγμα ἁπτὸν, πρὸς αὐτὴν ὀφείλεται σέβας περισσότερον. Ὁ χνοῦς τοῦ ῥοδακίνου, ἡ λεπτὴ τέφρα τοῦ δαμασκήνου, τὸ ἄλευρον τῆς πτέρυγος τῆς μηλολόνθης, εἶνε πράγματα βάναυσα παραβαλλόμενα πρὸς τὴν ἀγνότητα ταύτην, τὴν ἀγνοοῦσαν ἔτι καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀγνή. Ἡ παρθένος εἶνε αἴγλη ἐνυπνίου· ἀκόμη δὲν κατέστη οὔτε ἴνδαλμα. Ἡ κλίνη της τυγχάνει κεκρυμμένη εἰς τὴν σκιὰν τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου. Ἀδιάκριτος ἐπαφὴ τοῦ βλέμματος ἐπ' αὐτῆς εἶνε αὐτόχρημα βεβήλωσις.

Ἀνατολικός τις μῦθος λέγει, ὅτι τὸ ῥόδον ἐπλάσθη λευκὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἶδεν ὁ Ἀδὰμ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἠνοίγετο, ἐντράπη καὶ κατέστη ὡς εἶνε σήμερον ῥόδινον. Εἴημεν ἐκ τῶν συστελλομένων ἐνώπιον τῶν παρθένων καὶ τῶν ἀνθῶν, ἀμφότερα ταῦτα θεωροῦντες ὡς σεπτά.

Η ΝΥΜΦΙΚΗ ΠΑΣΤΑΣ.—Πάντως ὑπεράνω τῆς στέγης τῶν οἰκιῶν, ὅπου τελεῖται γάμος, ἀναδίδονται λαμπηδόνες. Πάντως ἡ χαρὰ, τὴν ὁποίαν αἱ οἰκίαι αὗται περικλείουσι, πρέπει νὰ ἐξέρχεται διὰ τῶν πετρῶν τῶν τοίχων καὶ νὰ διαχύνῃ εἰς τὸ σκότος φέγγη ἀμυδρά. Ἡ ἱερὰ καὶ μοιραία ἑορτὴ αὕτη εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναπέμπῃ οὐρανίαν αἴγλην εἰς τὸ ἄπειρον. Εἰς τὸ κατώφλιον τῶν νυκτῶν τοῦ Ὑμεναίου ἵσταται ὄρθιος ἄγγελος, ὅστις ἔχει τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ μειδιᾷ. Ἡ ψυχὴ ἔρχεται εἰς ἔκστασιν ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ, ὅπου τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ ἔρωτος.

Ὁ ἔρως εἶνε ἡ θεία χοάνη, ἐντὸς τῆς ὁποίας γίνεται ἡ συγχώνευσις τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς γυναικός· ἐξ αὐτῆς ἐξέρχεται ἡ τριὰς ἡ ἀνθρωπίνη, τὸ ἓν ὄν, τὸ τριπλοῦν ὄν, τὸ τελικὸν ὄν. Αὕτη ἡ γέννησις δύο ψυχῶν εἰς μίαν πάντως θὰ ἀποτελῇ εἰς τὴν σκιὰν συγκίνησιν. Ὁ ἐράστης εἶνε ἱερεύς· ἡ παρθένος ἔρχεται ὑπὸ φόβου καὶ ἐκστάσεως· τῆς ἀγαλλιάσεως ταύτης μέρος ἀπέρχεται πρὸς τὸν Θεόν. Ἔνθα τελεῖται ἀληθὴς γάμος, δηλαδὴ ἔνθα ὑπάρχει ἔρως, ἐνέχεται τὸ ἰδανικόν. Εἰς τὸ σκότος ἡ νυμφικὴ κλίνη ἀνα-

δίδει αἴγλην. Ἐὰν ἦτο δεδομένον εἰς τὸν γήϊνον ὀφθαλμὸν νὰ διακρίνῃ τὰς φοβερὰς καὶ γλυκείας ὀπτασίας τῆς ἄνω ζωῆς, θὰ ἐβλέπομεν ἴσως τὰ σχήματα τῆς νυκτὸς, τοὺς πτερωτοὺς ἐκείνους ἀγνώστους, τοὺς κυανοῦς παροδίτας τοῦ ἀοράτου, νὰ κύπτωσι, σμῆνος κεφαλῶν σκιωδῶν, γύρω τῆς φωτεινῆς οἰκίας, χαίρουσαι, εὐλογοῦσαι, δεικνύουσαι πρὸς ἀλλήλους τὴν σεμνὴν νύμφην σύζυγον, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη εὐδαιμονία θὰ ἐφαίνετο ἀντικατωπτρισμένη εἰς τὰ θεῖά των πρόσωπα. Ἐὰν κατὰ τὴν ὑψηλὴν στιγμὴν ἐκείνην οἱ ὑπὸ τῆς ἀπολαύσεως τεθαμβωμένοι καὶ νομιζόμενοι ὡς μόνοι σύζυγοι ἠκροῶντο, θὰ ἤκουον εἰς τὸν θάλαμόν των θόρυβον συγκεχυμένων πτερύγων. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος σκιερὸς παστὸς ἔχει τὸν οὐρανὸν ὅλον στέγην. Ὅταν δύο στόματα, ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καθιερωθέντα, πλησιασθῶσιν ἵνα πλάσωσιν, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ γίνεται ὑπεράνω τοῦ ἀνεκλαλήτου ἀσπασμοῦ ἐκείνου σκίρτημά τι εἰς τῶν ἀστέρων τὸ ἄπειρον μυστήριον.

Αὗται αἱ ἀγαλλιάσεις εἰσὶν αἱ ἀληθεῖς· δὲν ὑπάρχει τέρψις πλὴν τῶν τέρψεων τούτων. Ὁ ἔρως εἶνε ἡ μόνη ἔκστασις· τὰ λοιπὰ ὅλα κλαίουσιν. Ἀρκεῖ νὰ ἠγάπησέ τις ἢ νὰ ἠγαπήθη· ἄλλο μετὰ τοῦτο μὴ ζητεῖς. Εἰς τὰς σκοτεινὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς, ἄλλος παρὰ τοῦτον μαργαρίτης δὲν εὑρίσκεται. Τὸ ἀγαπᾶν εἶνε πλήρωσις.

Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.—Ὑπάρχει τι εὐρύτερον τοῦ ὠκεανοῦ, ὁ οὐρανός· καὶ ὑπάρχει τι εὐρύτερον τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου. Λάβετε ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον, ἔστω ὁ οὐτιδανώτερος τῶν ἀνθρώπων· γράψατε τὸ ποίημα τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν αὐτόν. Ἐχωνεύσατε ὅλας τὰς ἐποποιΐας εἰς μίαν· ἐποποιΐαν ὑψηλὴν, ἐποποιΐαν ὁριστικήν. Ἡ συνείδησις εἶνε τὸ χάος πάσης χιμαίρας, πάσης ἐπιθυμίας, πάσης ἀποπείρας· εἶνε ἡ κάμινος τῶν ὀνείρων, εἶνε τὸ ἄντρον τῶν ἰδεῶν ἐκείνων, διὰ τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος αἰσχύνεται· εἶνε τὸ πανδαιμόνιον τῶν σοφισμάτων, τὸ πεδίον τῆς μάχης τῶν παθῶν. Εἴς τινας ὥρας ἐμβατεύσατε διὰ τῆς πελιδνῆς ὄψεως ἑνὸς ἀνθρωπίνου πλάσματος, τὸ ὁποῖον κάθηται σκεπτόμενον, καὶ ἴδατε ὄπισθεν αὐτῆς, παρατηρήσατε ἐντὸς ἐκείνης τῆς ψυχῆς, ἐντὸς ἐκείνης τῆς σκοτίας. Ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν σιγὴν ἐκείνην συνάπτονται μάχαι γιγάντων, ὡς εἰς τὸν Ὅμηρον· ὁρμοῦν εἰς συμπλοκὴν ὕδραι καὶ δράκοντες καὶ φαντασμάτων νεφέλαι, ὡς εἰς τὸν Μίλτωνα, καὶ σπεῖραι ἀλλόκοτοι, ὡς εἰς τὸν Δάντην. Ζοφερὸν πρᾶγμα αὐτὸ τὸ ἀχανὲς, τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος φέρει ἐντός του, καταμετρῶν μὲ ἀπελπισίαν κατ' αὐτὸ τὰς θελήσεις τοῦ ἐγκεφάλου του καὶ τὰς πράξεις τοῦ βίου του!

Η ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ. — Ὑπάρχει τι ἐν τῇ μάχῃ σκοτεινόν· μία ζάλη, ἓν θάμβος. Ὁ ὀφθαλμὸς δὲν βλέπει εὐκρινῶς ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐκείνῃ τῶν ποικίλων στρατιωτικῶν στολῶν, καὶ τῇ συγκρούσει τῶν ἀπαστραπτόντων ὅπλων. Εἰς τὰς μάχας ὡσανεὶ ἐνσκήπτει θύελλα, σκοτεινόν τι, θεῖόν τι. Ἕκαστος τῶν ἱστοριογράφων χαράττει μικρόν τι μέρος τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου, ὅ,τι μᾶλλον τὸν ἤρεσεν. Ὅσον καλῶς καὶ ἂν προεσχεδίασαν οἱ στρατηγοὶ τὰ πράγματα, τὰ συγκρουόμενα στίφη τῶν ἐνόπλων ἀνδρῶν ἐκείνων κινοῦνται κατ' ἀνυπολογίστους παλιρροίας καὶ ἀμπώτιδας. Ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς, τὰ δύο σχέδια τῶν δύο ἀρχιστρατήγων εἰσχωροῦσι τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου, καὶ μετασχηματίζεται τὸ ἓν διὰ τοῦ ἄλλου. Ἡ γραμμὴ τῆς μάχης κυμαίνεται ὀφιοειδῶς ὡς κλωστή· τὸ αἷμα ῥέει ἄνω ποταμῶν, παραλόγως· τὰ τάγματα, εἰσερχόμενα ἢ ἐξερχόμενα, παριστῶσι κόλπους καὶ ἀκρωτήρια. Ὅλοι οὗτοι οἱ σκόπελοι σαλεύουσιν ἀδιακόπως, οἱ μὲν πρὸ τῶν δέ· ὅπου ἦτο τὸ πεζικὸν καταφθάνει τὸ πυροβολικὸν, ὅπου ἦτο τὸ πυροβολικὸν τρέχει τὸ ἱππικόν. Τὰ τάγματα εἶνε καπνοί. Ἔβλεπες πρᾶγμά τι εἰς ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ μέρος· τὸ ζητεῖς, ἔγεινεν ἄφαντον. Τὰ κενὰ μέρη μετατοπίζονται, αἱ σκιώδεις πτυχαὶ προχωροῦσι καὶ ὀπισθοχωροῦσιν· ἄνεμος ὡς ἀπὸ τάφου πνέων προσωθεῖ, αἴρει εἰς ὄγκον καὶ διασκορπίζει τὰ τραγικὰ ἐκεῖνα πλήθη. Τί ἐστι συμπλοκή; παλμός. Διὰ νὰ ζωγραφήσῃ τις τὴν μάχην, πρέπει νὰ ἦνε ζωγράφος ἐκ τῶν δεινῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι χάος ἐν τῇ γραφίδι. Ἡ γεωμετρία ἀπατᾷ, ἡ λαίλαψ εἶνε μόνη ἀληθής· ὁ δὲ ἱστορικὸς μόλις καὶ μετὰ βίας δύναται νὰ συνάψῃ περιληπτικῶς εἰς ἓν ὅλον τὰς κυριωτέρας περιμέτρους τῆς λευγαλέας ταύτης νεφέλης, ἥτις μάχη ὀνομάζεται.

Η ΛΑΙΜΗΤΟΜΟΣ. — Ἡ θέα τοῦ ὀλεθρίου τούτου ἐπινοήματος τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν προξενεῖ πάντοτε ἠθικόν τινα σεισμὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου πολὺς καιρὸς παρέρχεται ἕως οὗ ἀπαλλαχθῇ τις. Ἡ λαιμητόμος, ὅταν φαίνεται ἱσταμένη καὶ ὀρθία, ἀποτελεῖ οἷον μαγγανείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ νοός. Ἐνόσῳ δὲν ἴδῃ τις τὴν λαιμητόμον ἰδίοις ὄμμασι, δύναταί πως νὰ ἀδιαφορῇ περὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἢ νὰ μὴ ἐκφέρῃ γνώμην· νὰ λέγῃ καὶ ναὶ καὶ ὄχι. Ἀλλ' ἂν ἀπαντήσῃ ποτὲ μίαν, ἡ αἴσθησις εἶνε σφοδρά· ἀνάγκη νὰ ἀποφανθῇ ὑπὲρ ἢ κατά. Οἱ μὲν θαυμάζουσιν αὐτὴν ὡς ὁ Δεμαῖστρος, οἱ δὲ βδελύττονται ὡς ὁ Βεκκαρίας. Ἡ λαιμητόμος εἶνε τὸ σύγκριμα τοῦ νόμου, καὶ καλεῖται νέμεσις· μὴ οὖσα οὐδετέρα, δὲν ἐπιτρέπει νὰ μείνῃς οὐδέτερος. Ὁ βλέπων αὐτὴν φρικιᾷ μυστηριώδη φρικίασιν. Ἅπαντα τὰ κοινωνικὰ ζητήματα στήνουσι πέριξ τοῦ φασγάνου ἐκείνου τὰ ἐρωτηματικὰ σημεῖά των. Ἡ λαιμητόμος εἶνε ὀπτασία, ὄχι σανίδωμα, οὔτε μηχανή· ἡ λαιμητόμος δὲν εἶνε ἄψυχον ὄργανον, κατεσκευασμένον ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου καὶ σχοινίων. Φαίνεται ὡς τι ὄν, ἔχον ἀγνοῶ τίνα ζοφώδη βουλήν· νομίζεις ὅτι τὸ ξύλινον ἐκεῖνο πῆγμα βλέπει, ὅτι ἡ μηχανὴ ἐκείνη ἀκούει, ὅτι ὁ μηχανισμὸς ἐκεῖνος ἐννοεῖ, ὅτι τὸ ξύλον ἐκεῖνο, ὁ σίδηρος ἐκεῖνος, τὰ σχοινία ἐκεῖνα θέλουσιν. Ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν σκέψεων, εἰς τὰς ὁποίας βυθίζει τὴν ψυχὴν ἡ παρουσία της, ἡ λαιμητόμος παρίσταται ὡς συνεργάτις τοῦ δημίου· καταπίνει σάρκας, τρώγει κρέας, πίνει αἷμα. Ἡ λαιμητόμος εἶνε εἶδος τέρατος, τὸ ὁποῖον κατεσκεύασαν ὁ δικαστὴς καὶ ὁ ξυλουργός· μορμολύκειον ζῶν τρομεράν τινα ζωὴν, πλασθεῖσαν ἐκ τῶν θανάτων, τοὺς ὁποίους ἐπροξένησε.

Καὶ ὅμως, ὑπ' ἄλλην ἔποψιν, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο δὲν εἶνε ὅσον φαίνεται τερατῶδες. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν εἶνε καλὸν νὰ βυθίζεταί τις τόσον εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὥστε νὰ μὴ προσέχῃ πλέον εἰς τὸν ἀνθρώπινον. Ὁ θάνατος ἀπόκειται εἰς τὸν Θεόν· μὲ ποῖον δικαίωμα λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι ἅπτονται τοῦ ἀγνώστου τούτου πράγματος; Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν κρίσιμον καὶ τρομερὰν ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν πρόκειται νὰ πέσῃ ὁ πέλεκυς ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ τραχήλου τοῦ διὰ τῆς μετανοίας ἐξαγνισθέντος καταδίκου, μυστηριώδης τις φωνὴ φαίνεται ἐξερχομένη ἐκ τοῦ σανιδώματος τοῦ ἰκριώματος καὶ λέγουσα πρὸς αὐτόν: «Ὁ Θεὸς ἀναστήνει ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον φονεύει ὁ ἄνθρωπος, ὁ Πατὴρ ἀνευρίσκει ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀποβάλλουσιν οἱ ἀδελφοί. Προσεύχου, πίστευε, ἔλπιζε! Εἴσελθε εἰς τὴν ζωήν· ὁ Πατὴρ εἶνε ἐκεῖ!»

ΤΟ ΝΙΝΙΟΝ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ. — Καθὼς τὰ πτηνὰ σχηματίζουσι φωλεὰν μὲ ὅ,τι εὕρωσιν, οὕτω καὶ τὰ παιδία σχηματίζουσι διὰ παντὸς πράγματος νινίον. Τὸ νινίον εἶνε μία τῶν ἀνυπερθέτων χρειῶν, καὶ συγχρόνως ἓν τῶν χαριεστέρων ὁρμημάτων τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῶν θηλέων. Ἐπιμελεῖσθαί τι, ἐνδύειν, στολίζειν, ἐκδύειν αὐτὸ, πάλιν ἐνδύειν, διδάσκειν καὶ ὀλίγον τι ἐπιπλήττειν, νανουρίζειν, ἀναλικνίζειν, σπαργανοῦν, ἀποκοιμίζειν, φαντάζεσθαι ὅτι τὸ ἄψυχόν τι εἶνε ἔμψυχόν τι — ἐν τούτοις ἔγκειται ὅλον τὸ μέλλον τῆς γυναικός. Ἐν ταῖς ἐνασχολήσεσι τοῦ ῥάπτειν σπάργανα μικρὰ καὶ προικιμαῖα μικρὰ, καὶ ἐσθῆτας καὶ ποδίας καὶ στηθοδέσμους μικροὺς, τὸ παιδίον καθίσταται κοράσιον, τὸ κοράσιον νεᾶνις, ἡ νεᾶνις γυνή. Τὸ δὲ πρῶτον τέκνον τῆς γυναικὸς εἶνε ἡ συνέχεια τοῦ τελευταίου νινίου της.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΜΟΥ.

Εἰς τῶν κυμάτων τὸν ἀφρὸν
μὲ σκάφος πλέων ἐλαφρὸν,
ὑπὸ πελάγους ἔρωτος ἐξαίφνης ἐκυκλώθην·
καὶ τὴν ξηρὰν ἀναζητῶν,
ἓν ἄστρον εἶχα ποθητὸν
ὡς ὁδηγὸν κ' ἐλπίδα μου, κ' εἰς τοῦτο προσηλώθην.

Ἀλλὰ τὸ ἄστρον αὐθωρεὶ
ἓν νέφος ἔκρυψε βαρύ.
Τὰ θάρρη μὲ παρῄτησαν· ποῦ πλέον ν' ἀτενίσω;
Ὦ ἄστρον, ἄστρον μου γλυκὺ,
φύσα τὸ νέφος ἀπ' ἐκεῖ·
ἀνάλαμψε καὶ σῶσόν με, οἰκτρῶς πρὶν ναυαγήσω.

Ι. Ι. ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Τῇ Κᾳ Μ. Σ. Β.

Ἄσημον δῶρον πατρικοῦ μὴ ἀποβάλῃς φίλου.
Αὐτοῦ δὲν εἶν' ἐνθύμημα, δὲν ἔχει τόσην οἴησιν·
ἀλλ' εἶνε ἡ καρδία του, ἡ ἐφ' ἑκάστου φύλλου
σταλάξασα εἰς δάκρυα καὶ εἰς χυδαίαν ποίησιν.

Δὲν εἶνε ταῦτα διὰ σὲ ξηρὰ καὶ ἄχρηστ' ἄνθη·
ἀλλὰ μετ' ἀγαθότητος ἐπιεικοῦς τὰ δέχεσαι,
καθὼς τὴν ἀνθοδέσμην σου, καὶ ὅταν ἐμαράνθη,
πολλάκις ἄχρουν παρὰ σοὶ καὶ ἄοσμον ἀνέχεσαι.

Καὶ ὅμως ἴσως ἐπ' αὐτὰ τυχατὸν βλέμμ' ἂν στρέψῃς,
ψυχρὸν καὶ ἀδιάφορον,
θὰ εὕρῃς ἐνθυμήσεων ἀνθύλλιον νὰ δρέψῃς
εἰς τὸν ἀγρὸν τὸν ἄφορον.

Εἰς τὸ λεύκωμα Ἀναστασίου Σ. Βυζαντίου.

Ἀναγόμενος ἤδ' εἰς τὰ ξένα,
συνταγὴν λάβ' ἐφόδιον μίαν:
Διατήρει θερμὴν τὴν καρδίαν,
καὶ ψυχρὰν διατήρει τὴν φρένα.

Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κ. Ἑλένης Μαυροκορδάτου.

Τὸ ῥόδον κοσμοῦσιν ἀμίμητα κάλλη,
τὸ ἴον σεμνότης κοσμεῖ· ἀλλὰ ποῖον,
ἑνοῦν ἀμφοτέρων τὰς χάριτας, θάλλει
καλὸν ὡς τὸ ῥόδον, σεμνὸν ὡς τὸ ἴον;

Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κ. Αἰκατερίνης Πετράκη.

Ἐν μέσῳ τόσων σου γνωστῶν καὶ φίλων ὀνομάτων
μὴ ἀποβάλῃς μετ' ὀργῆς ἓν ὄνομ' ἀδιάφορον,
καθὼς ἐκ μέσου εὐθαλλῶν ῥοδωνιῶν τὴν βάτον
δὲν ἀνασπᾷς τὴν ἄφορον.

Ἐπιτάφιον Ἑλένῃ Βουζίκη, ἐτῶν κά.

Τὸ κάλλος της κατώπτριζε τὸ ψυχικόν της κάλλος·
εἰς τὸν γλυκύν της γέλωτα αἱ Χάριτες ἐγέλων.
Τὸν κόσμον, ὃν ἐστόλιζεν, ἐφθόνησεν ὁ ἄλλος,
καὶ ἀναρπάζ' εἰς τοὺς χοροὺς τῶν ἀδελφῶν Ἀγγέλων.

ΕΚΕΙΝΗ.

Mais la chanson immortelle
c'est la chanson de l'amourt
Theod. de Banville.

Ὦ! κράτει τοὺς παλμούς σου, πανευτυχὴς καρδία!
καὶ πάλιν θὰ τὴν ἴδω ὡραία νὰ προβάλῃ,
ὡς νύμφη τῶν ὀρέων, ὡς ἔαρος πρωΐα,
μὲ τὸ γλυκύ της βλέμμα, τ' ἀγγελικά της κάλλη!

Ὡς ἥλιος, ὁ χέων ἀκτῖνα ζωογόνον,
τὸ σύμπαν περιλούει μὲ λαμπηδόνα θείαν,
προβάλλουσα κ' ἐκείνη ἐπὶ στιγμὴν κἂν μόνον,
τὸ σύμπαν θὰ στολίσῃ μὲ χάριν οὐρανίαν.

Μᾶς ῥίπτει ἡ σελήνη παρήγορον τὸ φῶς της,
εἰς αἴθριον αἰθέρα βραδέως προχωροῦσα·
κ' ἐκείνη θὰ προβάλῃ κι' ἀκτὶς τοῦ ὄμματός της
τὴν πλάσιν θὰ φαιδρύνῃ, ὡς πῦρ λαμποβολοῦσα.

Ὡς Μοῦσα συμπαθείας, ὡς πλάσμα παραδείσου
καὶ πάλιν θὰ προβάλῃ τὴν τέρψιν σου νὰ φέρῃ·
χαρᾶς παλμοὶ θὰ ἦνε, καρδία, οἱ παλμοί σου,
καὶ μετὰ σοῦ ἡ φύσις ὁλόκληρος θὰ χαίρῃ!

Μαγείαν τότε πέριξ θὰ χύσῃ ἡ φωνή της,
θὰ ἐξυπνίσουν τότε αἱ νύμφαι τῶν κοιλάδων·
θὰ ἐπιψαύσῃ τ' ἄνθη πνοή τις ζεφυρτίς,
θὰ πετασθῇ χαρίεν καὶ τὸ πτηνὸν τὸ ᾄδον!

Ἓν ᾄσμα εὐφροσύνης, μία ὀδὴ ἐρώτων
ἡ φύσις τώρα οὖσα, ἐκείνην περιμένει·
ὅ,τι ἠσθάνθης τότε, ὅτε τὴν εἶδα πρῶτον,
θὰ αἰσθανθῇς καὶ τώρα, καρδία πονεμένη! . . .

Ἐλθὲ, ἐλθὲ, φιλτάτη! τὴν λάμψιν κύκλω χύσε!
τὴν τέρψιν σὺ δὲν φέρεις, δὲν φέρεις τὴν χαράν μου;
Τὸ ἄστρον, ἡ ἐλπίς μου, ὁ βίος μου σὺ εἶσαι·
μαζή μου ἔσο πάντα, ὦ κόρη, μὴ μακράν μου!

Εὐδαιμονίαν χαίρει ἐγγύς σου ἡ ψυχή μου,
καὶ πάλλει ἡ καρδία, ὡς λύρα κρουομένη·
μὲ σὲ τὸν κόσμον βλέπω, μὲ σὲ οἱ λογισμοί μου
πρὸς οὐρανὸν ὑψοῦνται, ὡς τοῦ Ὑψίστου αἶνοι!

Ὦ! πρόβαλε, παρθένε, μ' ἀνθοὺς νὰ σὲ στολίσω,
τὴν δρόσον τῶν Ἀγγέλων παντοῦ νὰ ἐπιχύσῃς,
νὰ μειδιάσουν ὅλα κ' ἐγὼ νὰ εὐτυχήσω,
καὶ χώρα τῶν μακάρων νὰ μᾶς φανῇ ἡ κτίσις!

ΚΛΕΑΝΘΗΣ Ι. ΠΑΠΠΑΖΟΓΛΟΥΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ.

Πρὸ τῆς σεπτῆς εἰκόνος Σου προσπίπτω, Δέσποινά μου,
βασίλισσα τῶν οὐρανῶν, Ἀγγέλων ὑπερτέρα·
τοὺς στεναγμούς μου ἄκουσον, ἰδὲ τὰ δάκρυά μου
καὶ δέξαι εἰς τοὺς κόλπους Σου τὴν φίλην μου μητέρα.

Παρὰ τὴν κλίνην της ὡς χθὲς μὲ στένουσαν καρδίαν,
τὴν προσφιλῆ μου ἔβλεπον ἐκλείπουσαν ζωήν της·
εἰς χεῖρας τὴν εἰκόνα Σου κρατοῦσα τὴν ἁγίαν,
τὴν καθαρὰν καὶ ἄδολον ἐποίει προσευχήν της.

Καὶ μὲ καρδίας σπαραγμοὺς, μὲ δάκρυα νηπίου:
« Δὸς, ἔλεγε, Παρθένε μου, μικρὸν ἔτι νὰ ζήσω,
« καὶ μὴ θελήσῃς εἰς αὐτὸ τὸ πέλαγος τοῦ βίου
« παντέρημα καὶ ὀρφανὰ τὰ τέκνα μου ν' ἀφήσω! »

Εἶνε πικρὸς ὁ θάνατος κ' ἡ ὄψις του ἀγρία,
ἡ ματαιότης εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον μᾶς ἑλκύει·
πλὴν ὅταν στρέψῃ τις πρὸς Σὲ τὸ ὄμμα, Παναγία,
τὸ σκότος τῶν ὀμμάτων του τὸ φῶς Σου διαλύει.

Κ' ἐκείνη τότε ἱλαρὸν, γαλήνιον ἐν βλέμμα
πρὸς τὴν σεπτὴν εἰκόνα Σου, Παρθένε, προσηλώνει,
καὶ τοῦ Υἱοῦ Σου ἔπειτα τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα
λαβοῦσα, μὲ κατάνυξιν τὰς χεῖράς της σταυρώνει.

Καὶ μὲ ἐκλείπουσαν φωνὴν μᾶς εἶπε: « Μὴ θρηνῆτε!
« αἰσθάνομαι τοὺς πόνους μου ἐκλείποντας, θὰ ζήσω.
« Πλὴν ὅταν χαμαὶ πίπτοντα τὰ φύλλα σεῖς ἰδῆτε,
« ὤ! τότε, τέκνα προσφιλῆ, κ' ἐγὼ θὰ σᾶς ἀφήσω. »

Πρὸς τ' ἄνω εἶδον ἔπειτα τὸ βλέμμα νὰ εὐθύνῃ,
κ' ἐπὶ τῆς κλίνης διαυγὲς ἓν δάκρυ νὰ κυλίῃ·
ψιθυρισμὸν τὸ στόμα της γλυκύτατον ἀφίνει,
καὶ ἔπειτα... ὤ! συμφορά! τὰ βλέφαρά της κλείει!!

. . . . . .

Ἀστέρα εἶδον φωταυγῆ τὴν νύκτα νὰ προβαίνῃ,
καὶ βαθμηδὸν νὰ χάνεται εἰς τὸν γλαυκὸν αἰθέρα·
'ς τοὺς οὐρανοὺς, ὦ Δέσποινα, ἐκείνη ἀναβαίνει,
'ς τοὺς κόλπους Σου παράλαβε τὴν φίλην μου μητέρα!

Μ. Μ. ΠΑΠΠΑΣ.

ΜΕΛΕΤΗ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΘΛΙΩΝ ΤΟΥ ΒΙΚΤΟΡΟΣ ΟΥΓΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΜΔ'.)

ΚΒ'.

Τὸ φύσει ἀκτινοβόλον ἄτομον ἐστὶν ὁ ἀληθὴς ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὄντως Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μυριήλ. Δὲν ὁμοιάζει οὗτος τοὺς ὀνόματι μόνον συναδέλφους αὐτοῦ· τὸ φῶς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἡδέως ἀνταναπαύεται εἰς τὰ ἐκτός. Ἐν θέσει σκοτεινὸν ἄτομον, ὁ Ἀγιάννης, πλησιάζει αὐτόν.

Ὁ Μυριὴλ ἐκτείνει πρὸς τὸν θέσει σκοτεινὸν Ἀγιάννην τὴν ἀγαθοεργὸν χεῖρα. Ἐν τῇ ἱλαρᾷ αὐτοῦ κατοικίᾳ δέχεται τὸν θετὸν τοῦτον τοῦ σκότους υἱόν.

Τὸ καθῆκον τοῦ Μυριὴλ ἐστὶν ἡ ἀγαθοεργία.

Τὸ καθῆκον τοῦ Ἀγιάννη, ἡ βιαιοπραγία.

Ὁ Μυριὴλ εὐηργέτησεν, ὁ Ἀγιάννης θὰ βιαιοπραγήσῃ· Ἐκτείνει τὴν χεῖρα· κλέπτει τὸν υἱὸν τοῦτον τοῦ φωτὸς Μυριήλ.

Ὁ Μυριὴλ, τὰ κλαπέντα παρορῶν, χαρίζει καὶ τὰ μείναντα τῷ Ἀγιάννῃ. Ὁ Ἀγιάννης ἵσταται ἔκπληκτος, ὁ δὲ Μυριὴλ, ὁ ἱερεὺς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ φωτεινοῦ καθήκοντος, ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κλέπτου. « Ὕπαγε, λέγει, τέκνον, εἰς ὁδὸν φωτός! γενοῦ ἄνθρωπος! »

Οἱ ψυχικοὶ ὀφθαλμοὶ τοῦ φωταγωγοῦ, εἰς τὸν αἰώνιον νόμον ὑπείκοντες, ἀνοίγονται, καὶ ὁ Ἀγιάννης βλέπει τὸ ἀληθὲς καθῆκον.

ΚΓ'.

Ἔρχεται εἰς τὸ Μομφερμείλιον.

Ζητεῖ νὰ μεταδώσῃ τὸ τάλαντον, τὴν ἀγαθοεργίαν, εἰς τὰ ἀγαθὰ τέκνα τῶν ἀγρῶν.

Ἡ ἀγαθοεργία θερμαίνει τὴν καρδίαν τῶν φωταγωγῶν τούτων, τῶν ἐν σκότει κειμένων τέκνων τοῦ φωτός.

Οἱ ἀγρόται κηρύσσουσι τὸν εὐεργέτην αὐτῶν ὡς ἐκλεκτὸν, ἐπ' ἀγαθῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ σταλέντα.

Ὁ θεῖος νόμος τοῦ φωτὸς ἀναθερμαίνει τὴν ψυχὴν αὐτῶν.

Ὁ Ἀγιάννης ζητεῖ νὰ σώσῃ ψυχὴν, μεθ' ἧς δεσμοὶ τὸν συνδέουσιν. Ἡ ψυχὴ αὕτη ἐστὶν ἓν ἀσθενὲς ἄτομον, μία γυνή· ἡ Φαντίνα.

Ἀλλὰ τὸ σκότος καλύπτει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς.

Τί πρὸς τὸν Ἀγιάννην, ἂν αὐτὴ μὴ βλέπουσα τὸν περιφρονεῖ; αὐτὸς ζητεῖ νὰ σώσῃ, νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπ' αὐτῆς τὸ φωτεινὸν καθῆκον.

Ἀλλ' ὁ ἐκτελεστὴς στρατιώτης τῆς βίας ἐπέρχεται. Οὗτος εἶνε ὁ Ἰαβέρης.

Ὁ Ἀγιάννης ἀφίνει τὰ τέκνα τῶν ἀγρῶν, ὅπως ἀκούσῃ τὴν βίαν, ἤτοι τὴν θεσμοθεσίαν τοῦ αἰῶνος, καταδικάζουσαν αὐτὸν διότι ἔπραξε τὸ ἀγαθόν.

Ἐν τῇ φυλακῇ ὅμως αὐτοῦ δὲν λησμονεῖ τὰ φωταγωγά, τοὺς ἐν σκοτίᾳ ἀδελφοὺς, οὐδὲ τὴν ἐν σκοτίᾳ τῆς συγγενοῦς του γυναικὸς ψυχήν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἷς καταπατητὴς τῶν « ἐγώ, » εἷς Ναπολέων, ἐπατάσσετο ἐν Βατερλὼ κρατερῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Τὸ αἷμα τῶν λαῶν ἔρρευσε πρὸ πολλοῦ χάριν αὐτοῦ ποταμηδόν.

ΚΔ'.

Ὁ Ἀγιάννης ἐξέρχεται τῆς εἱρκτῆς. Δὲν εὑρίσκει τὴν ἐν σκοτίᾳ κειμένην γυναῖκα· ἡ Φαντίνα εἶχεν ἀποθάνει.

Ἀνευρίσκει ὅμως τὴν φαεινὴν ἀπογονήν. Αὕτη εἶνε ἡ Τιτίκα.

Ἄνωθεν ὅμως αὐτοῦ ὁ σκοτεινὸς νόμος αἰωρεῖται· ὁ Ἀγιάννης καταδιώκεται πάντοτε.

Φαεινῶς ἕρπων, διαλανθάνει· εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸν βωμὸν τοῦ μοναστηρίου σώζει τὴν ἀπογονὴν τῆς Φαντίνης.

Ἡ ψυχὴ τῆς Τιτίκας ἐξευγενισθεῖσα λάμπει, καί ποτε ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου ἔρχεται νὰ κατοικήσῃ μετὰ τοῦ Ἀγιάννη, φαεινῶς ἕρπουσα ἐντὸς τῆς κοινωνίας.

ΚΕ'.

Ἡ Τιτίκα εἶνε χαρίεσσα· ἕλκει τὸ ἰσχυρὸν φωταγωγὸν, τὸν Μάριον.

Ὁ Μάριος ἐν ἔρωτι φωτίζεται. Μάτην αἱ ἐκ νεότητος αὐτοῦ ἕξεις, μάτην αἱ ἰδέαι τοῦ θείου του Γιλνορμάνδου. Ἀποσπᾶται ὁ Μάριος τῆς ὁδοῦ τοῦ σκότους.

Ἀλλ' ὁ Ἀγιάννης ῥίπτει ἐπὶ τοῦ Μαρίου ἀμφίβολα βλέμματα. « Τίς οὗτος; λέγει, καὶ διατί μὲ ἀκολουθεῖ; »

Καὶ ὁ Μάριος λέγει, « Τίς οὗτος; »

Ἐν τῷ μεταξὺ τελεῖται ἀμοιβαία τις ἀλληλεξέτασις.

Ἀλλ' ὁ Μάριος καὶ ἡ Τιτίκα ἀγαπῶνται· ὁ Μάριος λέγει: « Πόσον θὰ ἤμην εὐτυχὴς, ἂν εἶχον ἐκείνην! »

Καὶ ἡ Τιτίκα, « Πόσον θὰ ἤμην εὐδαίμων πλησίον ἐκείνου! »

ΚΣΤ'.

Ἡμέραν μίαν ἀπὸ ὀπῆς τινος βλέπει ὁ Μάριος τὸν Ἀγιάννην καὶ τὴν Τιτίκαν.

Ἀμφότεροι ἔπραττον τὸ ἀγαθόν· ἐβοήθουν τὸν πλησίον. Ἀντὶ τούτων ὅμως ὁ Ἀγιάννης ἐδέθη· τέκνον τοῦ σκότους ὕψωσε κατ' αὐτοῦ τὸν βραχίονα.

Ὁ Ἰαβέρης, ὁ ἐκτελεστὴς στρατιώτης τοῦ σκότους, αἴφνης εἰσέρχεται.

Ὁ Ἀγιάννης ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς διαλανθάνει. « Ἄ! κράζει ὁ Ἰαβέρης, αὐτὸς τίς ἦν; » — « Ἄ! κράζει ὁ Μάριος, ἀνεκάλυψα! εὗρον! ὁ προστάτης τῆς Τιτίκας φοβεῖται τὸν νόμον! ἀντὶ νὰ τὸν ἐπικαλεσθῇ, φεύγει. »

Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατὸν ὁ πατὴρ ἑνὸς ἀγγέλου νὰ μὴ ἦνε ἄγγελος; — Νέοι δισταγμοί.

Ὁ ἔρως ἐξακολουθεῖ. Ἀλλ' ὁ Ἀγιάννης εὗρεν ἐν τῇ Τιτίκᾳ ὅ,τι ὁ νόμος καὶ ἡ κοινωνία τῷ ἠρνήθη· εὗρε τὴν φωτεινὴν ἐλπίδα.

Τίς ὁ ζητῶν ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ;— Ὁ Μάριος.

Ὁ νόμος τοῦ σκότους ἐξυπνᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἀγιάννη· φθονεῖ. Ὁ Μάριος θ' ἀποθάνῃ! — Ποῦ;

ΚΖ'.

Ἰδοὺ μία ἐπιστολή· τὴν κομίζει ἓν τέκνον τοῦ λαοῦ. — Πρὸς ποῖον ἀπευθύνεται; — Πρὸς τὴν Τιτίκαν; — Ἐκ τίνος;—Τοῦ Μαρίου.—Καὶ πόθεν;—Ἀπὸ τὸ χαράκωμα.

Οἱ ἐντὸς τοῦ καφενείου τῆς Κορίνθου σκοτεινοὶ, ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν φωτεινῶν καὶ πρὸς τὸ κέντρον τοῦ φωτὸς πλησιάσαντες ἔκπληκτοι, πίπτουσι κατὰ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἐγώ. Ἐκεῖ καὶ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος ἀκουσίως μάχονται κατὰ τῶν ἀνίσων.

Ἐν τῷ χαρακώματι ἐπανάστασις. Ἐκεῖ φῶς καὶ σκότος θὰ παλαίσωσιν.

Ὁ Μάριος, ἐν τῇ φωτεινῇ τοῦ ἔρωτος θέρμῃ φωτισθείς, ῥιψοκινδυνεύει ἐκεῖ. Ἔρχεται ν' ἀποθάνῃ.

Ὁ Ἀγιάννης ὁπλίζεται κατὰ τοῦ Μαρίου. « Ὁ Μάριος ν' ἀποθάνῃ ἢ πολεμῶν ἢ διὰ τῆς χειρός μου! » λέγει ὁ Ἀγιάννης.

Ἔρχεται. Οἱ ἐπαναστᾶται τῆς Κορίνθου ἔχουσι μεταξὺ αὐτῶν δεδεμένον τὸν ἐκτελεστὴν τοῦ σκοτεινοῦ νόμου Ἰαβέρην.

Ἰαβέρης καὶ Ἀγιάννης ἀντικρύζονται.

« Τί θέλεις, Ἰαβέρη; » — « Περιμένω νὰ μὲ φονεύσῃς, Ἀγιάννη· λέγει ψυχρῶς ὁ Ἰαβέρης. — « Ἐλθέ! καθῆκόν μου εἶνε ἡ ἀγαθοεργία· ὕπαγε ἐλεύθερος, Ἰαβέρη. »

Ὁ Ἰαβέρης ἐμβρόντητος ἀναχωρεῖ. Ὁ Ἀγιάννης στρέφεται πρὸς τὸν Μάριον· βλέπει αὐτὸν τὸν ἥρωα τῆς αὐταπαρνήσεως. Ἐπανέρχεται εἰς τὸ καθῆκον.

Μετ' ὀλίγον πτώματα καὶ σιωπὴ νεκρικὴ στολίζουσι τὸ χαράκωμα.

Ἀναίσθητον καὶ ὑπὸ μυρίων πληγῶν κεκοσμημένον τὸν Μάριον ὁ Ἀγιάννης σώζει. Ἐξέρχεται τῆς σκηνῆς τῶν συγκρουσθεισῶν ἰδεῶν καὶ τῶν παλαισάντων καθηκόντων.

Ἐκεῖ ἰδοὺ ὁ Ἰαβέρης. « Πρᾶξον, Ἰαβέρη! λέγει ὁ Ἀγιάννης, ἀλλ' ἄφες νὰ σώσω τοῦτον. »

Ὁ Ἰαβέρης, μεταξὺ καθήκοντος καὶ καθήκοντος συντριβεὶς, ἀφίνει τὸν κόσμον.

ΚΗ'.

Μετὰ καιρὸν ὁ Μάριος συνέρχεται. Πρώτη αὐτοῦ σκέψις ἦν ἡ Τιτίκα· δευτέρα, τίς τὸν ἔσωσε.

Ὁ Ἀγιάννης ἔσφαλε. Πρέπει νὰ τιμωρήσῃ ἑαυτόν· πρέπει νὰ στερηθῇ τὴν ἀπογονήν, δι' ἣν ἔσφαλε· πρέπει ἐν τῷ φωτεινῷ καθήκοντι νὰ μὴ εἴπῃ « ἐγὼ εἰμὶ ἐκεῖνος! »

Ὁ Μάριος καὶ ἡ Τιτίκα ἑνοῦνται: Ὁ Ἀγιάννης ἀποσύρεται· δι' αὐτὸν πλέον ὁ κόσμος ἀρκεῖ. Τί αὐτὸς μακρὰν τῆς Τιτίκας;

Μία σκιά, εἷς ἄθλιος ἔρχεται πρὸς τὸν Μάριον· ὁ Θεναρδιέρος. Ὄπισθεν τῆς σκιᾶς ταύτης, τοῦ Θεναρδιέρου, ἀνακαλύπτει ὁ Μάριος τὸ φῶς, τὸν Ἀγιάννην.

Τρέχει· καὶ ἡ Τιτίκα μετ' αὐτοῦ.

« Ὦ σῶτερ! » λέγει πρὸς τὸν ἐκπνέοντα Ἀγιάννην. — « Ὦ πάτερ! » λέγει ἡ Τιτίκα. — « Τέκνα! λέγει ὁ φαεινὸς Ἀγιάννης, οὐδὲν ἔπραξα· καταρῶμαι τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν νόμον· οὐδένα ἄλλον. Ἐβίωσα ὡς ἄνθρωπος· ἔσφαλα μικρόν· εὐηργέτησα· ἀπέκτησα ἐν ἱδρῶτι. Εὐτυχεῖτε! ἐγὼ ἀπέρχομαι. »

Καὶ ἡ ἁγνή του ψυχὴ καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἁγνοῦ του λειψάνου δάκρυα σύρουσιν ἄφθονα τὰ δάκρυα τῶν δύω ἀτυχῶν νυμφίων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Ἄθλιος λοιπὸν ὁ φωτεινὸς ἱερεὺς Μυριὴλ, διότι κεῖται μεμονωμένος ἐν τῇ φωτεινῇ τῶν ἱερέων ὁδῷ.

Ἄθλιος ὁ Ἀγιάννης, διότι, πράξας τὸ καθῆκον τοῦ φωτὸς, ἐκηρύχθη ἐγκληματίας. Ἄθλιος, διότι δυνάμενος νὰ πράξῃ, ἠμποδίσθη· δυνάμενος ν' ἀγαπήσῃ, κατηγορήθη· ἄξιος ὢν ν' ἀγαπηθῇ, παρεξηγήθη.

Ἀθλία ἡ Φαντίνα, ὡς ὑποστᾶσα τὸ μαρτύριον τῆς σκοτεινῆς θεσμοθεσίας τῶν καλουμένων ἐξηυγενισμένων νόμων, ὡς ἐν τῷ πορνείῳ ἐν σκότει ζήσασα.

Ἄθλιος ὁ Ἰαβέρης, διότι, νομίζων ὅτι πράττει καθῆκον, ἔπραττε σφάλμα· δὲν ἔβλεπε.

Ἄθλιος ὁ Μάριος, διότι, μεταξὺ σκοτεινῶν εὑρεθεὶς, ἐστερήθη φωτεινοῦ πατρὸς, καὶ μάτην ἔκλαυσεν ἐπὶ τοῦ λειψάνου τοῦ πατρὸς τῆς Τιτίκας ζητῶν συγγνώμην.

Ἄθλιος, διότι εἶδε τὴν ἀθλιότητα τοῦ νεωτέρου κοινωνισμοῦ.

Ἀθλία ἡ Τιτίκα, διότι ἐκράτησε τοῦ μαρτυρίου τὸν σταυρὸν παρ' ἀξίαν, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ νεωτέρου κοινωνισμοῦ τυφλωθεῖσαν μητέρα της δὲν ἔμαθεν εἰμὴ κατ' ὄνομα, καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ Ἀγιάννη ἠγνόει.

Ἄθλιος καθ' ἑαυτὸν ὁ Γιλνορμάνδος.

Ἄθλιος ὁ Ναπολέων καὶ πάντες οἱ ὅμοιοι αὐτῷ, οἱ καταπατηταὶ τοῦ φύσει ἐλευθέρου ἀνθρώπου.

Ἄθλιοι οἱ σκοτεινοί, διότι εἰσὶ σκοτεινοί.

Ἄθλιοι οἱ φωτεινοί, διότι βλέπουσι τοὺς σκοτεινούς.

Ἄθλιοι τέλος πάντες!

. . . . . .

. . . . . .

« Θέσωμεν λοιπὸν ἓν τέρμα εἰς τὴν ἀθλιότητα!» αὐτὸ θ' ἀναφωνήσῃ πᾶς ὁ ἀναγινώσκων τοὺς Ἀθλίους τοῦ Βίκτορος Οὔγου.

Ποῖον τὸ τέρμα τοῦτο; — Αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ ἐδίδαξε. « Φῶς, ἀναμόρφωσιν θεσμῶν, ἀναμόρφωσιν ἀνδρὸς, ἀναμόρφωσιν γυναικός!»

Κάτωθεν τοῦ κοινωνικοῦ βορβόρου καὶ τῆς γενικῆς ἀθλιότητος ὑπάρχει θησαυρὸς, ὑπάρχουσιν αἱ ἀκτινοβόλοι ψυχαί· ἐν αὐταῖς ἀναθέσωμεν τὴν ἐλπίδα. Ἀναμόρφωσιν! ἀναμόρφωσιν! κύκλον χρυσοῦν διὰ τὰς ἀκτινοβόλους ταύτας ψυχὰς, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐλπίδα βῆμα ἔγεινε. Ζητήσωμεν ἥλιον, κάτωθεν τοῦ ὁποίου αἱ ἐν χρυσῷ κύκλῳ ψυχαὶ θὰ φωσφορίσωσι. Ζητήσωμεν φῶς!

Ὁ ἀνὴρ ἂς στηριχθῇ, ἂς ὑψωθῇ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ φωτός. Ἂς δύναται νὰ καλέσῃ τὸν νόμον γονέα.

Ἂς τιμωρηθῇ, ὅταν σφάλλῃ, ὑπὸ φωτεινῆς τιμωρίας· ἂς συγχωρηθῇ ὁπόταν μετανοήσῃ καὶ διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ δηλώσῃ μετάνοιαν.

Ἂς μὴ καταδικασθῇ ὁ κλέπτων ἕνα ἄρτον ὑπὸ τοῦ κλέπτοντος τ' ἀνάριθμα.

Ἂς μὴ ὑπάρχῃ νόμος αἵματος· ὁ Πλάστης ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ ἐδηλώσατο ζωὴν, οὐχὶ θάνατον. Ὁ φονεὺς φονεύεται ὑπὸ τοῦ φονικοῦ νόμου· τίς θέλει φονεύσει τὸν φονικὸν τοῦτον νόμον;

Ἂς λείψῃ ὁ λιμὸς καὶ ἡ στέρησις τοῦ ἄρτου· τὸ μυστήριον τοῦτο, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ καταπατηταὶ τοῦ ἐγὼ βασίζονται.

Ἂς διδαχθῇ ἕκαστος ὡς πλεῖστον τὸ «εὖ εἶναι» καὶ τὸ «γνῶθι σαυτόν.» Ἂς μάθῃ τὸ καθῆκον τοῦ φωτός.

Ἔστω ἡ κοινωνία καθρέπτης, ἐν ᾧ τὸ ἄτομον θὰ κατοπτρίζεται· καὶ τὸ ἄτομον καθρέπτης, ἐν ᾧ θὰ κατοπτρίζεται ἡ κοινωνία.

Ἔστω ἡ μὲν κοινωνία λεία καὶ ὁμαλὴ ὕαλος, οἱ δὲ νέοι νόμοι ἔστωσαν ὁ ὑδράργυρος, ὁ δίδων δύναμιν εἰς τὴν ὕαλον ν' ἀντικατοπτρίζῃ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ἥλιον.

Ἡ παρθένος ἔστω δι' ἡμᾶς ῥόδον. Ὁ φθονῶν τὴν παρθένον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἂς λαμβάνῃ αὐτὴν ὡς τῆς ψυχῆς του στέφανον, ὅπως ὁ φθονῶν τὸ ῥόδον λαμβάνει αὐτὸ διὰ νὰ στέψῃ τὸ μέτωπόν του.

Ἡ παρθένος ἔστω τὸ στόλισμα τοῦ ζῶντος κόσμου, τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὸ ῥόδον ἐστὶ στόλισμα τοῦ μυροβόλου τῶν ἀνθέων κόσμου.

Ὁ ἀποσπῶν τὴν παρθένον διὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν ἂς τιμωρηθῇ, ὅπως ὁ κόπτων τὸ ῥόδον διὰ νὰ τὸ ῥίψῃ εἰς τὴν ὁδόν.

Τὸ ῥόδον ἐν τῇ ὁδῷ πατεῖται, καὶ ἡ παρθένος εἰς τὸν δρόμον ἀτιμάζεται.

Τὸ ῥόδον πατούμενον χύνει μυροβόλα δάκρυα. Ἡ παρθένος ἀτιμαζομένη χύνει δάκρυα πικρᾶς μετανοίας.

Ἂς τιμωρήσωμεν τοὺς ἀτιμάζοντας τὴν γυναῖκα· καὶ αὔριον ἂς μὴ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ πορνεῖον, διότι δὲν θὰ ὑπάρχουσι πλέον πόρναι.

Ἀντὶ πορνῶν, θὰ εὕρωμεν μητέρας, διδασκάλους τοῦ νόμου τοῦ φωτὸς, θρηνούσας τὰς ἐν τῷ κοινωνικῷ μαρτυρίῳ παρελθούσας γυναικείας γενεάς.

Καὶ ὁ Γολγοθᾶς τῶν πορνῶν θὰ γίνῃ Θαβὼρ τῶν μητέρων. Ἡ ἀνθρωπότης ἐπὶ τοῦ δυνατοῦ θὰ ἵσταται σημείου τῆς τελειότητος, βαδίζουσα ἀπαύστως πρὸς τὸ φῶς.

. . . . . .

Τοιαύτη ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Βίκτορος Οὔγου διδασκαλία.

ΧΡ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΗΣ.

ΛΟΓΟΓΡΙΦΟΣ

Ὑπὸ ΓΡ. Μ. ΒΑΝΝΙΕΡΗ.

Ἂν τὸ πρῶτόν μου τὸ γράμμα ἀποβάλῃς, τότε μίαν
θὰ εὑρῇς ἀντωνυμίαν·
καὶ τὸ δεύτερον ἐπίσης ἐὰν ἀπορρίψῃς, πάλιν
θ' ἀπαντήσῃς μίαν ἄλλην.
Πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον ἂν ἐκβάλῃς, ἰδοὺ μία
κτητικὴ ἀντωνυμία·
καὶ τὸ τέταρτον ἀκόμη ἂν συναποβάλῃς, πάλιν
θέλεις ἴδει μίαν ἄλλην.
Ἂν τὸ πρῶτόν μου συνδέσῃς μὲ τὸ τελευταῖον, μίαν
θὰ εὑρῇς ἀντωνυμίαν.
ἂν τὸ τρίτον μου δ' ἑνώσῃς μὲ τὸ τελευταῖον, πάλιν
θ' ἀπαντήσῃς μίαν ἄλλην.
Εἰς τὰ δύο μου τὰ μέσα παραδόξως αὖθις μίαν
βλέπετε ἀντωνυμίαν·
τὰ δὲ τρία τελευταῖα ἀναγραμματίσας, πάλιν
θ' ἀπαντήσῃς μίαν ἄλλην.
Τί περίεργον! τὸ πρῶτον μὲ τὸ τέταρτόν μου μίαν
συνιστοῦν ἀντωνυμίαν·
ἀλλ' ἰδῆτε, καὶ τὰ δύο τελευταῖά μου καὶ πάλιν
σᾶς δεικνύουν μίαν ἄλλην.
Τὸ δὲ ὅλον μου εὐκόλως θὰ εὑρῆτε, καὶ καμμίαν
δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν·
ἐὰν ὅμως ζαλισθῆτε... μὴ ὁ γράψας τάχα σφάλλῃ;
ἄφετε νὰ μ' εὕρουν ἄλλοι.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ 45 ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.

Σκιά. (αἶκς[ξ] — ἀσκὶ — ἴσκα — κίσ[σ]α.)